

Katholieke Charismatische Vernieuwing: Theologische verklaring en pastorale toelichting

Gepubliceerd in 1974 onder verantwoordelijkheid van Kardinaal Suenens (1904 – 1996), geschreven door een internationaal team van theologen en leidende figuren:

Carlos Aldunate s.j. (Chili),
Salvador Carrillo m.s.p.s. (Mexico),
Ralph Martin (Verenigde Staten),
Albert-Marie de Monleon o.p. (Frankrijk),
Kilian McDonnell o.s.b. (Verenigde Staten),
Heribert Mühlen (Duitsland),
Veronica O'Brien (Ierland),
Kevin Ranaghan (Verenigde Staten).

Met hulp van deze consultants:
Yves Congar o.p. (Frankrijk),
Avery Dulles s.j. (Verenigde Staten),
Michael Hurley s.j. (Ierland),
Walter Kasper (Duitsland),
René Laurentin (Frankrijk),
Joseph Ratzinger (Duitsland).

Uit: De heilige Geest, levensadem van de Kerk ©, Boek II

Totaaloverzicht staat op 0238 en 0069 op www.stucom.nl.

BESTELADRES: De gedrukte versie van dit boek (verkrijgbaar in Engels, Frans en Nederlands) is te bestellen bij associationfiat@skynet.be. In Nederland online bestellen kan op www.colomba.nl.

D/2001/7273/4
ISBN 90 75410-11-5
NUGI 632/636

© Heruitgave van de FIAT-Vereniging
Kardinaal Sterckxlaan 29
B 1860 Oppem-Meise – België

Inhoudstafel

Boek II

Eerste deel

De Charismatische Vernieuwing (Document van Mechelen nr.1)

Inleiding	11
Hoofdstuk I	15
DE CHARISMATISCHE VERNIEUWING	
1. Ontstaan en uitstraling	
2. Verbondenheid met de Kerk	
Hoofdstuk II	21
THEOLOGISCHE BASIS	
1. Christelijke ervaring en het leven in God	
2. Christus en de heilige Geest	
3. De Kerk en de heilige Geest	
4. De charismatische opbouw van de Kerk	
5. Hoe men christen wordt	
6. De gaven van de heilige Geest en de christelijke inwijding	
7. Geloof en ervaring	
Hoofdstuk III	47
BIJZONDERE DOMEINEN VAN ONDERSCHIEDING	
1. De theologische en culturele context	
2. Problemen inzake uitdrukkingen Dezelfde terminologie in katholieke en protestantse groepen – De betekenis van ‘doop met de heilige Geest’ in de katholieke Kerk – Bijbels argument voor het woordgebruik ‘doop in de heilige Geest’ – Verantwoording van een meervoudige terminologie	
3. Welke naam voor de Vernieuwing?	
4. De onderscheiding der geesten	
Hoofdstuk IV	61
KRITISCHE VRAGEN	
1. Elitair?	
2. Te grote gevoelsmatigheid?	
3. Overschatting van de tongentaal?	
4. Wordt de inzet voor deze wereld niet verwaarloosd?	
5. De Vernieuwing ontleend aan het protestantisme?	
6. Bijbels fundamentalisme?	
Hoofdstuk V	73
PASTORALE RICHTLIJNEN	
1. Organisatie en structuur	
2. De oecumenische dimensie	
3. De aard van de charismatische gaven	
4. De gave der tongentaal	
5. De gave van profetie	
6. Verlossing van het Kwaad	
7. De handoplegging	
Hoofdstuk VI	91
BESLUIT	

Noot van de uitgever

De eerste uitgave van het boekdeel 'De Charismatische Vernieuwing [Katholieke Charismatische Vernieuwing: Theologische verklaring en pastorale toelichting]' werd destijds verzorgd door Uitgeverij B. Gottmers-Nijmegen – 1974.

De heruitgave van deze *Documenten van Mechelen* is gebaseerd op de laatste Franstalige tekst die herwerkt werd door kardinaal Suenens en uitgegeven in de jaren 70 en 80.

Het 'woord vooraf' dat kardinaal Danneels schreef voor het geheel van de trilogie werd in boek I opgenomen.

De katholieke Charismatische Vernieuwing

Theologische verklaring en pastorale toelichting

Inleiding

De Charismatische Vernieuwing is bezig zich in de wereld van vandaag dermate te ontwikkelen dat velen er niet langs kunnen zich daaromtrent een oordeel te vormen om hun positie te bepalen. Om hen daarbij van dienst te zijn riep kardinaal Suenens te Mechelen (België) van 21 tot 26 mei 1974 een klein internationaal team van theologen en leidende figuren bijeen.¹

Deze hebben theologische en pastorale richtlijnen uitgewerkt als antwoord op enkele van de meest voorkomende vragen terzake. Zij zijn er zich van bewust dat met dit document niet het laatste woord is gezegd en dat verdere studies nodig blijven.

Aangezien de vragen ten aanzien van de Charismatische Vernieuwing sterk uiteen bleken te lopen, was het moeilijk om te beslissen waarop de nadruk moest worden gelegd. Hoewel het mogelijk is dat anderen

binnen de Vernieuwing theologische en pastorale meningen huldigen die enigszins afwijken, ver-tegenwoordigt dit document een van de hoofd-stromingen in het denken hierover.

De eerste hoofdstukken leggen de theologische wortels bloot, de laatste ontvouwen meer de pastorale implicaties van de Charismatische Vernieuwing. De tekst werd ook toegezonden aan theologen uit verschillende landen, die er schriftelijk hun opmerkingen bij hebben gemaakt. Zij worden in de voetnoot als consultants vermeld.² Kardinaal Suenens nam actief deel aan het gesprek en de redactie van de tekst.

Deze tekst wordt aangeboden als een poging om antwoord te geven op de voornaamste vragen die worden opgeroepen door de Charismatische Vernieuwing, die bezig is zich in te voegen in het normale leven van de Kerk.

De leden van het internationale team betuigen hun dank aan Paul Lebeau s.j., en Marie-André Houdart o.s.b., voor hun dienst als secretaris. Het internationale

¹ Carlos ALDUNATE s.j. (Chili), Salvador CARRILLO m.s.p.s. (Mexico), Ralph MARTIN (Verenigde Staten), Albert-Marie de MONLEON o.p. (Frankrijk), Kilian McDONNELL o.s.b. (Verenigde Staten), Heribert MÜHLEN (Duitsland), Veronica O'BRIEN (Ierland), Kevin RANAGHAN (Verenigde Staten).

² Yves CONGAR o.p. (Frankrijk), Avery DULLES s.j. (Verenigde Staten), Michael HURLEY s.j. (Ierland), Walter KASPER (Duitsland), René LAURENTIN (Frankrijk), Joseph RATZINGER (Duitsland).

team, bijeengekomen in Mechelen, heeft zich akkoord verklaard met de definitieve tekst en allen hebben deze ondertekend

samen met pater Kilian McDonnell o.s.b., die de eerste schets ontwierp en ook verantwoordelijk is voor de eindredactie.

Hoofdstuk I

De Charismatische Vernieuwing

1. Ontstaan en uitstraling

In het jaar 1967 maakte een groep katholieke professoren en studenten in de Verenigde Staten een opvallende geestelijke vernieuwing door, die gepaard ging met de manifestatie van zekere ‘charismatische gaven’ van de Geest, zoals die door Paulus worden opgesomd in 1 Korintiërs 12. Dit was het begin van wat bekend staat als de katholieke Charismatische Vernieuwing. Die Vernieuwing heeft zich doorgezet over de hele wereld en in sommige landen groeit haar invloed ieder jaar. Onder de deelnemers vindt men leken, religieuzen, priesters en bisschoppen. Een teken van haar groei was de eerste internationale conferentie, in 1973 gehouden in het klooster van de Franciscaanse missiezusters van Maria te Grottaferrata, een plaatsje in de buurt van Rome, waaraan vertegenwoordigers van vierendertig landen deelnamen. Een ander teken is het aantal tijdschriften en nieuwsbrieven die zich uitsluitend met deze materie bezighouden en waarvan er twee internationaal verspreiding vinden: *New Covenant* in de Verenigde Staten en *Alabare* in Porto Rico. Deskundigen op het gebied van het religieuze leven zien in de groei van de Charismatische Vernieuwing een aanwijzing dat men hier te doen heeft met een vitale nieuwe stroming in het leven van de Kerk.

Zelfs bij hen die niet persoonlijk bij deze vorm van vernieuwing betrokken zijn, is de duidelijke verandering opgevallen die ze bewerkte in het leven van hen die actief bij de Charismatische Vernieuwing betrokken raakten. Wat opvalt is een nieuwe persoonlijke (maar daarom niet individua-

listische) verhouding tot Jezus als de verrezen Heer en heiland, die tegenwoordig is door zijn Geest. Het ervaren van de kracht van de heilige Geest bewerkte bij velen een radicale innerlijke bekering en een grondige verandering van hun leven. De heilige Geest wordt ervaren als de kracht om dienstbaar te zijn en getuigenis af te leggen.

Het diep persoonlijke karakter van deze nieuwe verhouding tot Jezus in de heilige Geest betekent volstrekt niet dat ze enkel een private en innerlijke aangelegenheid zou zijn, slechts een zaak van persoonlijke heiliging. Integendeel, ze is juist bij uitstek gemeenschapstichtend en wekt een grote liefde voor de Kerk als instituut waarvoor men zich graag inzet, en ze inspireert tot een loyale houding ten aanzien van haar sacramentele structuur en haar leergezag.

Evenals de bijbelse en liturgische beweging bevordert de Charismatische Vernieuwing een echte liefde voor de Kerk. Ze zoekt die te vernieuwen vanuit haar meest vitale bron: de glorie van de Vader, de heerschappij van de Zoon, en de kracht van de heilige Geest.

2. Verbondenheid met de Kerk

Een van de verbeteringen die tijdens het tweede Vaticaans Concilie werden aangebracht in het ontwerp van *Lumen gentium*, de Constitutie over de Kerk, betreft het aandeel van de heilige Geest in de heiliging van de Kerk. De dag van Pinksteren wordt er voorgesteld als beslissend voor de Kerk, daar het pinkstergebeuren ‘door Christus in de ene Geest toegang geeft tot de Vader’ (*Lumen gentium*, art.4).

De Geest maakt de Kerk ‘één in de gemeenschap en de bediening’ (ibid.). ‘Hij deelt bijzondere genaden uit onder de gelovigen van elke rang, die hen geschikt en bereid maken om allerlei werken en taken die voor de hernieuwing en de verdere uitbouw van de Kerk nodig zijn op zich te nemen, zoals er geschreven staat: “*Aan ieder wordt de openbaring van de Geest meegedeeld tot welzijn van allen*” (1 Kor. 12,7). Deze charismatische gaven kunnen wonderbaar zijn of ook eenvoudiger en breder verspreid. Aangezien zij voor de noden van de Kerk bijzonder doelmatig en nuttig zijn, moeten wij ze met dankbaarheid en vertroosting aanvaarden’ (Lumen gentium, art. 12). Paus Paulus VI maakte deze tot de zijne toen hij op de algemene audientie van 29 november 1972 zei: “*De Kerk heeft er behoefte aan vanuit haar diepste wezen de opwellende stem van de heilige Geest te ervaren, die in onze plaats mét ons en vóór ons bidt met onuitsprekelijke verzuchtingen en die uitdrukking geeft aan wat wijzelf niet zouden kunnen zeggen aan God.*”³ En op de algemene audiëntie van 23 mei 1973 nam paus Paulus VI dit thema nog eens op toen hij zei: “*Wij allen moeten ons openstellen voor de geheimvolle adem van de heilige Geest.*”⁴

Zij die bij de Charismatische Vernieuwing betrokken zijn, hebben de charismatische gaven ervaren waarvan *Lumen gentium* sprak evenals de geheimvolle adem van de heilige Geest. Zij zijn er zich van bewust dat ze als individu en als gemeenschap zijn binnengeleid in een persoonlijke geloofsgemeenschap met God. En deze persoonlijke ervaring van God loopt uit in ‘een meer levend godsbesef’ (Gaudium et spes, art. 7). In zijn sociale dimensie (1 Kor. 14, 2-4) weerspiegelt deze godservaring het kerkelijk karakter van de charismatische gaven. Deze gaven hebben evenzeer te maken met de innerlijke structuren van het kerkelijk leven en met haar

dienstwerk als met een persoonlijke ervaring.⁵ De Vernieuwing heeft dan ook gereageerd tegen een te enge particuliere innerlijkheid en ingetogenheid. Sacramenteel gezien is de Charismatische Vernieuwing gebaseerd op een vernieuwing van datgene wat iemand doet behoren tot de Kerk, dat is een vernieuwing van zijn initiatie: doopsel, vormsel, eucharistie. De bij de initiatie of inwijding ontvangen Geest wordt voortdurend inniger onthaald op persoonlijk en gemeenschappelijk vlak, zodat zich een voortdurende *metanoia* gaat voltrekken door het leven van de christen heen.

De hier bedoelde ervaring, die aan de grondslag ligt van de Charismatische Vernieuwing, begint met ‘zien en horen’ (Hand. 2,33 vgl. 1 Joh. 1,1-3) en ze deelt zich mee aan groepen zowel als aan individuen. De geloofservaring wordt namelijk krachtens de Geest meegedeeld door een geloof dat individueel of in gemeenschap getuigenis aflegt van Christus’ heerschappij. Als wij in de Handelingen der Apostelen lezen dat zij die Petrus hoorden spreken ‘in hun hart werden geraakt’, dan bedoelt de schrijver heel hun menselijke persoon: hun lichamelijke, hun geest, hun ziel zowel als hun gevoel, hun wil en verstand.

In dit document wordt ‘charisma’ begrepen als een gave of een vermogen, door Gods Geest vrijgemaakt en met zijn kracht bekleed om dienstbaar te zijn aan de opbouw van Christus’ lichaam, dat de Kerk is. Wij gaan er ook van uit dat ieder christen een of meerdere charismatische gaven bezit. Deze gaven behoren tot de uitrusting van de Kerk voor haar dienstwerk; ze maken daarom wezenlijk deel uit van het leven der Kerk, zodat men kan zeggen: zonder charismatische gaven is de Kerk

³ *La Documentation Catholique* 69 (1972), 1105.

⁴ *Ibid* 70 (1973), 552.

⁵ Gotthold HASENHÜTTL, *Charismata: Ordnungsprinzip der Kirche*, Freiburg. Herder 1969; Karl RAHNER, *Das Dynamische in der Kirche* (Quaestiones disputatae 5), Freiburg, Herder 1958; Walter KASPER, *Glaube und Geschichte*, Mainz, Matthias GRÜNEWALD 1970, 356-361: *Die charismatische Grundstruktur der Kirche*.

niet de Kerk. Toch is er in de geestelijke wereld nog iets fundamenteeler: de liefde voor God en de medemensen (1 Kor. 13). Deze dubbele liefde vormt de radicale, meest fundamentele voedingsbodem die de waarde bepaalt van elk dienstwerk. Zonder liefde is dienstwerk een leeg woord.

De Charismatische Vernieuwing wenst geen simplistische en volstrekt onhistorische terugkeer naar een geïdealiseerde nieuwtestamentische Kerk. Toch erkent ze tegelijkertijd de unieke betekenis van de gemeenschappen waarover het Nieuwe Testament spreekt. Wat ook de vroegere vormen van vernieuwing waren, de Vernieuwing waarvan nu sprake is, plaatst zich welbewust in de traditie van de katholieke Kerk. Het is een vernieuwing die de rondtrekkende profeten inspireerde, die in de middeleeuwen de bedelorden in het leven riep en hen aanzette tot het apostolaat van de prediking, die de heilige Ignatius inspireerde tot zijn Geestelijke Oefeningen, en die later weer aanzette tot het houden van parochiemissies, tot de liturgische beweging en tot andere vormen van apostolische en spirituele activiteit. Hoewel haar accenten anders liggen, wenst de Charismatische Vernieuwing dezelfde oproep tot bekering uit te dragen naar alle mensen en wekt zij allen tot nieuw leven van wie het geloof wordt verstikt door een gevoelsmatig of rationeel atheïsme.

De theologische basis

De theologische basis van de Charismatische Vernieuwing is wezenlijk trinitair. Niemand heeft ooit de Vader gezien (Joh. 1,18; 5,37). Omdat de Vader woont in ongenaakbaar licht, heeft niemand Hem ooit gezien en zal niemand Hem in dit leven ooit zien (1 Tim. 6,16 vgl. 1 Joh. 4,12.20). Alleen de Zoon heeft de Vader gehoord en gezien (Joh. 6, 46). De Zoon is daarom de getuige van de Vader. Jezus van Nazareth heeft onder ons getuigd van de Vader en ieder die Jezus heeft gezien, gehoord en aangeraakt, heeft toegang tot de Vader (1 Joh. 1,1-3). Sinds Jezus is opgegaan naar de Vader, kunnen wij Hemzelf niet meer zien of horen. Maar Hij heeft ons zijn Geest gezonden, die alles wat Hij gezegd en gedaan heeft, en ook wat zijn gezellen hebben gezien en gehoord, in onze herinnering oproept (Joh. 14,26 vgl. 16, 13). Zo hebben wij door Christus toegang tot de Vader enkel door diezelfde Geest (Ef. 2,18).

De Vader heeft zichzelf geopenbaard als de persoonlijke Bron, als Oorsprong zonder begin, toen Hij zich aan Mozes bekend maakte als 'Ik ben die is' (Ex. 3,14). Op zijn beurt openbaart Jezus zich in het Nieuwe Testament als het beeld of de icoon van die persoonlijke Bron (Kol. 1,15), doordat Hij die naam, waarmee de Vader zich geopenbaard had in het Oude Testament, opnam en op zichzelf toepaste (Joh. 8,24.28). Hij en de Vader zijn één: de Vader is in de Zoon en de Zoon in de Vader (Joh. 17, 21 vgl. 10,30). Daarom is Jezus de openbaring van 'Ik ben die is' (2 Kor. 4,4; Hebr. 1,3).

Waar Jezus het woord 'wij' gebruikt, doet Hij dat in exclusieve zin (Joh. 10,30; 14,23; 17,21): dit 'wij' heeft betrekking op de Vader en Hemzelf. En de Geest komt voort uit dit 'wij' van de Vader en de

1. Christelijke ervaring en het leven in God

Zoon. Hij is op onuitsprekelijke wijze één Persoon in twee Personen. De Geest is de volkomen gemeenschap tussen Vader en Zoon. Het is ook door de Geest dat dit leven in God, deze gemeenschap in de Vader en de Zoon wordt meegedeeld naar buiten. De Kerk wordt dan ook gedefinieerd in relatie tot deze personengemeenschap. De vereenzelving van Jezus met de christenen (Hand. 9,4 e.v.) is alleen mogelijk op grond van de identiteit van de heilige Geest in de Vader, in de Zoon en in de christenen (Rom. 8,9). Christus heeft *"ons meegedeeld van zijn Geest, die één en dezelfde in Hoofd en leden, geheel het lichaam doet leven, één maakt en beweegt"* (Lumen gentium, art.7). Alleen omdat dezelfde Geest tegelijk in Christus woont en in de Kerk, kan de christelijke gemeenschap 'Christus' worden genoemd (1 Kor. 1,13; 12,12). De charismatische gaven zijn openbaringen van de Geest die in ons woont (1 Kor. 12,7), 'tekenen' van de Geest die zijn tempel in ons heeft (1 Kor. 14,22; 6,19). De Geest die in ons woont, wordt zichtbaar in de gaven. Hij maakt zich op zo'n wijze kenbaar dat men van Jezus kan zeggen: *"Verheven aan Gods rechterhand heeft Hij de beloofde heilige Geest...uitgestort, zoals gij ziet en hoort"* (Hand. 2,33). Bij de eindvoltooiing, wanneer de heilige Geest allen heeft samengebracht in die uiteindelijke gemeenschap, zal Christus zijn koningschap aan de Vader overdragen (1 Kor. 15,24). De Kerk is het eerste ontluiken van dit koningschap (Lumen gentium, art.5).

2. Christus en de heilige Geest

In zijn mens-zijn is Jezus niet alleen zender van de Geest, zelf is Hij ook ontvanger. Jezus ontvangt de Geest in volheid. Dat handelen van God, die uitstorting van

de Geest is het begin van de nieuwe messiaanse tijd, de nieuwe schepping. Door de kracht van de heilige Geest komt Jezus in de wereld als Zoon van God en Messias. In deze messiaanse rol wordt Hij openlijk bevestigd bij zijn doop in het water van de Jordaan. “Op hetzelfde ogenblik dat Hij uit het water opsteeg, zag Hij de hemel openscheuren en de Geest als een duif op zich neerdalen” (Mc. 1,10). Dit gebeuren is een beslissend moment in de geschiedenis.⁶ Door dit openlijk ontvangen van de Geest is Jezus geproclameerd als de Messias en heeft de messiaanse tijd – het nieuwe verbond – een openbaar karakter gekregen. Jezus ontvangt de Geest niet alleen krachtens zijn publieke aanstelling tot Messias. In de Jordaan ontvangt Hij de Geest ook als een persoonlijke genade die Hem kracht en autoriteit geeft voor de vervulling van zijn messiaanse zending (Hand. 10, 38). De Geest des Heren wordt over Hem uitgestort omdat Hij gezalfd werd om het evangelie te gaan prediken aan de armen (Lc. 4,17). “Op wie gij de Geest zult zien neerdalen en blijven rusten, Hij is het die doopt met de heilige Geest”, zo had de heilige Johannes de Doper vernomen (Joh. 1,33). Met betrekking tot deze uitspraak zegt de ‘Bible de Jérusalem’ in een voetnoot: “Deze zin vat het hele doel van de messiaanse komst samen”. Jezus ontvangt de Geest; op Hem rust inderdaad de Geest (Jes. 11,2; 42,1; Joh. 1,33), zodat Hij anderen in de Geest kan dopen.⁷

Sinds Jezus zichzelf door de eeuwige Geest op het kruis heeft geofferd aan de Vader (Hebr. 9,14), zendt Hij nu, als de verheerlijkte en verrezen Heer, de Geest. Zijn verheerlijkte lichaam, gekruisigd en verrezen, is nu voor altijd een onuitputtelijke

bron van Gods levengevende kracht. De Geest wordt uitgestort over alle vlees (Joh. 7, 37-39; 19-34; Rom. 5,5; Hand. 2,17).

Tussen Jezus en de Geest bestaat een wederkerige relatie. Jezus is drager van de Geest, aan wie de Geest gegeven wordt ‘zonder maat’ (Joh. 3,34; Lc. 4,1), want de Vader heeft ‘Hem gezalfd met de heilige Geest en met kracht’ (Hand. 10, 38). Jezus wordt geleid door de Geest, en het is de Vader die door de Geest Jezus doet opstaan uit de doden (Ef. 1,18-20; Rom. 8,11; 1 Kor. 6,14; 2 Kor. 13,4). Jezus zendt de Geest die Hij ontvangen heeft, en het is door de kracht van de heilige Geest dat iemand christen wordt. “Zou iemand de Geest van Christus niet hebben, dan behoort hij Hem niet toe” (Rom. 8,9). Het wezenlijk kenmerk van de christelijke inwijding is het ontvangen van de Geest. Anderzijds is het de Geest die iemand ertoe brengt te verklaren: ‘Jezus is de Heer’ (1 Kor. 12,3). De correlatie tussen Jezus en de Geest is gericht op de heerlijkheid van de Vader. “Door Jezus hebben wij allen in één Geest toegang tot de Vader” (Ef. 2,18).

Het is niet onze bedoeling de eigen taken van Christus en de Geest door elkaar te halen. Christenen zijn ingelijfd in het lichaam van Christus en niet in het lichaam van de Geest. Van de andere kant is het ‘het ontvangen van de Geest’ dat iemand inlijft in het lichaam van Christus en hem tot christen maakt. Het is de Geest die de gemeenschap scheidt die de eenheid van het volk Gods uitmaakt. De Geest brengt tot eenheid, omdat het de Geest is die de Kerk maakt tot het lichaam van Christus (vgl. 1 Kor. 12,13). De Geest vestigt de eenheid tussen Christus en de Kerk, maar waarborgt tegelijkertijd het onderscheid tussen beiden. Door de Geest is Christus aanwezig in zijn Kerk en het is de taak van de Geest om mensen te brengen tot geloof in Jezus Christus. Evenals de Zoon en de Vader blijft ook de Geest volkomen Persoon op zichzelf, en tegelijkertijd blijft de Geest de Geest van Christus (Rom. 8,9; Gal. 4,6).

⁶ C.K. BARRETT, *The Holy Spirit and the Gospel Tradition*, London, SPCK, 1947, 25-45.

⁷ *Bible de Jérusalem*, voetnoot bij Joh. 1,33; vgl. Raymond E. BROWN, ‘The Johannine Sacramentary Reconsidered’, in *Theological Studies* 23 (1962), 197-199; F. M. BRAUN, *Jean le théologien: sa théologie, le Mystère de Jésus Christ*, Paris, Gabalda 1966, 86-87.

Met nadruk waarschuwen wij ervoor dat genoemde eigen wezenstaken van Christus en van de Geest niet als ijdele theologische bespiegeling terzijde geschoven mogen worden. Dat Christus en de Geest, elk op hun wijze, de Kerk opbouwen, heeft een diep gevolg voor de zending van de Kerk: haar liturgie, het persoonlijk gebed, de evangelisatie en haar dienstbetoon aan de wereld.

3. De Kerk en de heilige Geest

Omdat de Kerk het sacrament is van Christus (*Lumen gentium*, art. 1), is Jezus in zijn verhouding tot de Vader en tot de Geest het model van haar innerlijk leven, het oerbeeld van haar innerlijke structuur. Zoals Jezus door de Geest, door de kracht van de Allerhoogste die Maria overschaduwde (Lc. 1,35), tot Zoon van God werd gesteld, en zoals Hij door de Geest die in de Jordaan op Hem neerdaalde en op Hem bleef rusten in zijn messiaanse zending werd bevestigd, zo wordt op soortgelijke wijze de Kerk van haar begin af door de heilige Geest bevestigd en wordt zij met Pinksteren door de heilige Geest openbaar gemaakt aan de wereld.

In het Westen bestaat een tendens om zich de opbouw van de Kerk aldus in categorieën van Christus voor te stellen: eerst denkt men aan de Kerk als gestructureerd in deze christologische termen, vervolgens gaat men er de heilige Geest bij halen als de levensmaker, als degene die de reeds bestaande structuur moet bezielen.

Als de Kerk het sacrament is van Christus, moet dit een verkeerde opvatting zijn. Christus wordt niet eerst Zoon van God en vervolgens door de Geest levend gemaakt om zijn zending uit te voeren; ook is Jezus niet aangesteld als Messias en vervolgens door de Geest met macht bekleed om die messiaanse taak uit te voeren. Dit wijst erop dat zowel Christus als de Geest de Kerk stichten, dat beiden de Kerk opbouwen. Juist zoals de Kerk geen Kerk zou zijn als ze bij het eerste moment zonder Christus is, zo geldt dat ook voor de

Geest. Christus en de Geest stichten de Kerk op hetzelfde moment en er is geen voorrang in tijd van Christus of van de Geest. Deze stelling brengt op geen enkele manier de waarheid in gevaar dat de zending van de Kerk in het dienstwerk van Jezus met Pinksteren een nieuwe modaliteit en kracht ontvangt.

Omdat de Kerk het sacrament is van Christus, is de Kerk de uitbreiding naar ons toe van Christus' zalving door de Geest. De Kerk is niet zonder meer een uitbreiding van de Menswording. Het is de zalving van Christus door de Geest bij zijn ontvangenis en bij zijn doop die wordt uitgebreid over heel de Kerk.⁸ Als de activiteit van de Kerk, haar sacramenteel leven en haar prediking vruchten dragen, als mensenlevens worden omgevormd, dan is dat omdat Christus' zalving door de Geest overvloedig op de Kerk. Ook de eenheid van de kerkgemeenschap vloeit voort uit diezelfde zalving van Christus door de Geest. Het is de Geest die de eenheid waarborgt tussen Christus en de Kerk, en ook zorgt dat het onderscheid tussen Christus en de Kerk gehandhaafd blijft. Christus wordt niet onzichtbaar in zijn Lichaam dat de Kerk is. Hij blijft er het Hoofd van.

4. De charismatische opbouw van de Kerk

Als sacrament van Christus doet de Kerk ons delen in Christus' zalving door de Geest. Door de blijvende aanwezigheid van de heilige Geest is het voor de Kerk altijd Pinksteren. Daardoor maakt Hij de Kerk tot het lichaam van Christus, tot de ene tempel, het volk van God, en daardoor vervult Hij haar met zijn macht, vernieuwt Hij haar, zet Hij haar aan om de heerschappij van Jezus te verkondigen tot glorie van de Vader. De inwoning van de Geest in de Kerk en in het hart van de ge-

⁸ Heribert MÜHLEN, 'Die Firmung als sakramentales Zeichen der heilsgeschichtlichen Selbstüberlieferung des Geistes Christi' in *Theologie und Glaube* 57 (1967), 280.

lovigen als in een tempel is een gave aan de hele Kerk: *“Weet gij niet dat gij Gods tempel zijt en dat de Geest van God in u woont?”* (1 Kor. 3,16; vgl 6,19). De eerste gave aan de Kerk is de gave van de Geest zelf. Met de Geest kwamen de gaven van de Geest, nl. de charismatische gaven of charisma’s. De aan de hele Kerk geschonken Geest wordt zichtbaar en voelbaar in de verschillende vormen van dienstbaarheid aan de Kerk en de wereld. De Geest onderscheidt zich van de genadegaven. Het charisma is wel een openbaring van de Geest (1 Kor. 12,7), maar het is niet de Geest zelf. Een charisma is een zichtbaar worden van de Geest in een dienende functie. Een charisma is dan ook meer naar buiten gericht in dienstbaarheid aan Kerk en wereld, dan naar binnen op de volmaaktheid van het individu. Omdat de Geest en zijn charismatische gaven als vrije gaven wezenlijk behoren tot de opbouw van de Kerk, is het voor de Kerk niet mogelijk om een van beide te missen. Zonder de Geest en zonder zijn gaven is er eenvoudig geen Kerk. Daarom is er geen enkele groep of beweging binnen de Kerk die bij uitsluiting aanspraak kan maken op de Geest of zijn charismatische gaven.

Als de Geest en zijn charismatische gaven tot het wezen van de Kerk behoren, dan horen ze ook tot het wezen van het christelijk leven in zijn gemeenschappelijke en individuele verschijningsvormen. De verscheidenheid van genadegaven in het lichaam van Christus behoort tot de opbouw van de Kerk en dat betekent dat er geen christen is zonder enig charisma. In de christen gemeenschap is er geen passief lidmaatschap, geen christen zonder dienstwerk, zonder dienende taak. *“Er zijn verschillende gaven, maar slechts één Geest. Er zijn vele vormen van dienstverlening, maar slechts één Heer. Er zijn allerlei soorten werk, maar er is slechts één God, die alles in allen tot stand brengt. Maar aan ieder van ons wordt de openbaring van de Geest meegedeeld tot welzijn van allen”* (1 Kor. 12, 4-7).

In deze zin is iedere christen charismatisch en op grond daarvan heeft hij een dienst te verrichten aan de Kerk en de wereld. Er zijn grotere en kleinere genadegaven. Die welke meer direct en centraal de opbouw van de gemeenschap beogen, staan bovenaan in betekenis: *“Gij zijt het lichaam van Christus, en ieder van u is een lid van dit lichaam. Nu heeft God in de Kerk allerlei mensen aangesteld, ten eerste apostelen, ten tweede profeten, ten derde leraars; verder is er de gave wonderen te verrichten, dan de gaven van genezing, hulpbetoon, bestuur en het spreken van vele talen”* (1 Kor. 12,27-28). Een radicale gelijkheid van genadegaven en bedieningen is geen principe in het leven van de Kerk.

Men moet de institutionele Kerk niet plaatsen tegenover de charismatische Kerk. De heilige Irenaeus heeft gezegd: *“Waar de Kerk is, daar is de Geest, en waar Gods Geest is, daar is de Kerk.”*⁹ Het is dezelfde Geest die zich openbaart in verschillende functies en die ook de cohesie verzekert tussen de leken en de hiërarchie. De Geest en zijn gaven bepalen inderdaad de Kerk, zowel als geheel als in elk van de leden. De gave van het charisma is een orderingsbeginsel in de Kerk, zodat er geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de institutionele en de charismatische Kerk.

5. Hoe men christen wordt

Door christen te worden gaan alle mensen delen in dezelfde waarheden, werkelijkheden en mysteries. Zij maken zowel deel uit van het lichaam van Christus als van het volk van God. Zij ontvangen de Geest en worden kinderen van de Vader. Paulus definieert de christen als tegelijkertijd betrokken op Christus en op de Geest: *“Iemand die de Geest van Christus niet heeft, behoort Hem niet toe”* (Rom. 8,9).

⁹ *Adversus Haereses* III, 24,1 (Patrologia Graeca 7,966; Sources Chrétiennes 34, 401; H.U.MEYBOOM, *Oud-christelijke geschriften in Nederl. vertaling*, Leiden, Sijthoff 1913 e.v. 28, 58-59).

Wat in de evangeliën de messiaanse rol van Jezus het scherpst aflijnt tegen de rol van Johannes de Doper is het feit dat Jezus doopt in de heilige Geest. En volgens het Nieuwe Testament wordt iemand ook lidmaat van het lichaam van Christus door het sacrament van het doopsel te ontvangen, omdat men door de doop de Geest ontvangt: *“Want door één en dezelfde Geest zijn wij allen gedoopt tot één lichaam, joden zowel als heidenen, slaven zowel als vrijen, allen werden wij gedrenkt met één Geest”* (1 Kor. 12,13).

Het Nieuwe Testament beschrijft op vele manieren hoe men christen wordt. Maar altijd staat die inwijding in het teken van het geloof. De zalving met het geloof gaat aan de bekering vooraf en vergezelt deze (1 Joh. 2,20-27). En deze bekering bestaat in een *“Afkeren van de afgoden en toekeren naar God, om de levende en waarachtige God te dienen, en uit de hemel zijn Zoon te verwachten, die Hij uit de dood heeft opgewekt...”* (1 Tess. 1,9-10). Voor de volwassenen voert de bekering naar het doopsel, de vergeving van zonden en de gave van de heilige Geest in zijn volheid. Dit proces wordt treffend samengevat in het besluit van Petrus' toespraak op de eerste pinksterdag: *“Bekeer u en ieder van u late zich dopen in de Naam van Jezus Christus tot vergeving van de zonden. Dan zult gij als gave de heilige Geest ontvangen”* (Hand. 2, 38).

6. De gaven van de heilige Geest en de christelijke inwijding

De beslissende komst van de Geest, krachtens welke iemand christen wordt, is verbonden aan de viering van de christelijke inwijding (doopsel, vormsel, eucharistie).¹⁰ De christelijke initiatie is het werkzame teken van de geestesmededeling. Door de Geest te ontvangen bij de

inwijding wordt men deelachtig aan Christus' lichaam, wordt men binnengeleid in het volk van God, en ingelijfd in een aan God eerbrennende gemeenschap. Het staat vast dat men in vele vroeg-christelijke gemeenschappen niet alleen de Geest afsmeekte en ontving tijdens de viering van de inwijding,¹¹ maar dat men ook verwachtte dat de Geest zijn kracht zou tonen door de omvorming die Hij zou bewerken in hun leven. De Geest ontvangen was kracht krijgen. De Geest ontvangen was veranderen. Het was onmogelijk in Christus te worden ingelijfd en de Geest te ontvangen zonder aan zijn leven een nieuwe richting te geven.

Verder verwachtten de vroeg-christelijke kerken dat de kracht van de Geest zich in de gemeenschap zou tonen in het volle spectrum van zijn charismatische gaven, met inbegrip dus van genadegaven als dienstbetoon, bestuur, profetie en spreken in tongen, maar geenszins zich daartoe beperkend (1 Kor. 12, 28 vgl.; Rom. 12, 6-8).¹² De openbaring van de Geest in genadegaven werd meer onmiddellijk gezien als een levensuiting van de geloofsgemeenschap dan als iets van de individuele christen.

Hoewel de genadegaven de basis vormen voor het ambt en de zending van de Kerk, is de Kerk er zich tegenwoordig niet voldoende van bewust dat sommige van die genadegaven reële mogelijkheden zijn voor het leven van de christelijke geloofsgemeenschap.

¹¹ Austin P. MILNER, *Theology of Confirmation* (Theology Today 26), Notre Dame, Fides 1971.

¹² Irenaeus, *Adversus Haereses* III, 24,1 (PG 7,966; SC 34, 401; MEYBOOM, a.w. 28,58-59; The proof of the apostolic preaching 99 (Patrologia Orientalis 12, 730-731; SC 62, 168-169; Démons-tration de la prédication apostolique 99); Tertullianus, *Adversus Marcionem* V,8 (Corpus Christianorum, Tertulliani Opera, pars I, 685-688; Meyboom, a.w. 41,200-204). Vgl. Ook Lucien CERFAUX, 'Le chrétien dans la théologie paulinienne' (Lectio divina 33), Paris, Cerf 1962, 219-286; *Le don de l'Esprit*; Heribert MÜHLEN, 'Der Beginn einer neuen Epoche der Geschichte des Glaubens' in *Theologie und Glaube* 64(1974), 28-45.

¹⁰ Jacob KREMER, 'Begeisterung und Besonnenheit: Zur heutigen Berufung auf Pfingsten, Geisterfahrung und Charisma' in *Diakonia* 5 (1974), 159.

Om het eigene van de Charismatische Vernieuwing naar voren te brengen zou men een vergelijking kunnen maken tussen het gewone leven van een geloofsgemeenschap in de prille Kerk en dat van een huidige christen gemeenschap met de beperking dat zo een vergelijking niet altijd voldoende genuanceerd is.

De christenen van de prille Kerk zouden er zeker geen aanspraak op hebben willen maken dat zij op speciale wijze begiftigd waren, waardoor zij zich onderscheiden van de christenen van latere tijden. Naar zijn innerlijke realiteit verschilt de viering van de inwijding vroeger geenszins van de huidige initiatieviering. Zowel in de initiatie die plaats vond in de eerste Kerk als in die welke in de huidige Kerk wordt voltrokken, wordt de heilige Geest afgesmeekt en ontvangen. In beide gevallen wordt de kracht van de Geest zichtbaar in enkele van zijn gaven. Voor Paulus leek het niet mogelijk dat een christen de Geest zou ontvangen zonder ook een of andere geestesgave te krijgen. De eerste christenen hebben hierin niets voor op de christenen van de huidige Kerk: zij vierten wezenlijk dezelfde initiatie (doop, vormsel, eucharistie), zij ontvangen dezelfde Geest, en alle lidmaten krijgen een of ander charisma van dienstbetoon of ambtelijke bediening. Het is ondenkbaar, zowel voor ons als voor Paulus, dat men de heilige Geest zou ontvangen zonder zijn gaven.

Niettemin, er zijn verschillen tussen een christen gemeenschap vroeger en nu. Op de eerste plaats treedt dit onderscheid aan het licht in de verschillende ervaring, verwachting en ontvankelijkheid voor de gaven van de heilige Geest. Bij wijze van voorbeeld: stel je een ogenblik voor dat het volledige spectrum van charismatische gaven waarin de heilige Geest zich zichtbaar maakt zich uitstrekt van A tot Z.¹³ (Dit voorbeeld heeft een ingebouwde beperking. Door te zeggen dat de Geest zich zal

zichtbaar maken in een spectrum dat zich uitstrekt van A tot Z heeft men de heilige Geest reeds ingeperkt. Wat de Geest heeft te bieden, is uiteraard de onbegrensde expansie van zijn leven en de onbegrensde mogelijkheden van bedieningen en diensten)

Laat ons veronderstellen dat in de sectie van het spectrum dat loopt van A tot P 'gewone' genadegaven zijn begrepen als het geven van onderricht in allerlei vorm, het grootmoedig geven van aalmoezen en andere daden van barmhartigheid (Rom. 12, 8). Natuurlijk zijn de genadegaven in de sectie A tot P zo talrijk en verschillend dat het niet mogelijk is ze te tellen en te benoemen. De sectie van het spectrum dat loopt van Q tot Z wordt hier verondersteld genadegaven in te sluiten zoals profetie, de gave van genezing, het spreken in tongen, enz.

Het is duidelijk dat bij de geloofsgemeenschappen in de prille Kerk de verwachting leefde dat de Geest zich zou openbaren in bedieningen en diensten die zouden vallen in de sectie A tot Q van het spectrum, maar zij verwachtten evenzeer dat de Geest zich in de andere bedieningen en diensten zou manifesteren: binnen de sectie van het spectrum dat zich uitstrekt van Q tot Z. Zij waren ervan doordrongen dat profetie, gave van genezing, van het spreken, de gave der tongen en de interpretatie ervan echte genadegaven waren, werkelijke mogelijkheden voor het leven van de Kerk. En hierin verschillen zij van de meeste gemeenschappen in de Kerk van vandaag. Vandaag schijnt men er zich niet van bewust dat de genadegaven in de sectie van het spectrum dat loopt van Q tot Z mogelijkheden zijn voor het leven van de Kerk. Deze gemeenschappen verwachten niet dat de genadegaven uit die sectie in hun midden werkzaam en zichtbaar worden. In dat opzicht staan ze er niet werkelijk voor open, en in de meeste parochiegemeenschappen zijn deze charismatische gaven dan ook in feite niet werkzaam.

¹³ Killian McDONNELL, 'The Distinguishing Characteristics of the Charismatic-Pentecostal Spirituality' in *One in Christ* 10 (1974), 117-128.

Het feit dat een geloofsgemeenschap een beperkte verwachting heeft met betrekking tot de openbaring van de Geest, kan het leven en de ervaring van die gemeenschap diep beïnvloeden. Het kan zijn uitwerking hebben op haar liturgische viering van de eucharistie, op het persoonlijk gebed van haar leden, op de wijze waarop die gemeenschap het evangelie verkondigt en dienstbaar is voor de wereld. Dit is duidelijk, als men zich herinnert dat de charismatische gaven diensten zijn aan de Kerk en aan de wereld. Als een gemeenschap een beperking oplegt met betrekking tot de openbaring van de Geest, dan betekent dat een zekere verarming in het totale leven van die lokale Kerk.

Dat ons bewustzijn, onze verwachting en openheid het leven en de ervaring van een plaatselijke Kerk kan beïnvloeden, zou niet vreemd moeten klinken voor katholieke oren. In een gewijzigde vorm treft men deze idee aan in de leer over de subjectieve disposities met betrekking tot de sacramenten. Dat heette *ex opere operantis*. De uitwerking van de sacramenten wordt tot op zekere hoogte beïnvloed door de persoonlijke gesteltenis van de ontvanger. Als iemand aan de eucharistieviering deelneemt met een vingerhoedje openheid en edelmoedigheid, dan is dat de maat van wat hij ontvangt, ook al biedt God zijn eeuwig leven en zijn oneindige liefde aan. Persoonlijke ingesteldheid bepaalt wat men in de eucharistie ontvangt. De persoonlijke ingesteldheid – gelovig besef, verwachting, openheid – van een parochie of gemeenschap bepaalt mee wat die gemeenschap aanbiedt bij de initiatie en wat men bij de viering ervoor ontvangt.

Nochtans moet hier voorbehoud worden gemaakt. Naast de waarheid dat onze beschikbaarheid medebepalend is voor hetgeen men geeft en ontvangt, blijft een parallel lopende uitspraak van kracht die zegt dat de Geest van God in laatste instantie volstrekt onafhankelijk is van de persoonlijke gesteltenis van menselijke individuen en gemeenschappen. Hij waait wanneer, waarheen en hoe Hij wil. De

Geest kan aan gemeenschappen en individuen gaven schenken waarvoor zij niet zijn voorbereid of waarvoor zij in het algemeen niet openstaan. De Geest heeft en houdt ieder ogenblik in het leven van de gemeenschap het initiatief. Dit beginsel van de uiteindelijke vrijheid van de Geest maakt het andere juiste gezichtspunt niet ongedaan, dat de communicatie van de heilige Geest gewoonlijk beïnvloed wordt, toch tot op zekere hoogte, door de subjectieve ingesteldheid van diegenen die ze ontvangen.

7. Geloof en ervaring

De Charismatische Vernieuwing benadert op een heel positieve manier de ervaring van het christelijk leven, waarvan we het getuigenis terugvinden in het Nieuwe Testament.¹⁴ Volgens het Nieuwe Testament was de Geest in de geloofsgemeenschappen een ervaringsfeit voordat er van een uitgewerkte leer omtrent de Geest sprake was; de leer kwam in het licht van de ervaring tot ontwikkeling. Voor zover de teksten het ons toelaten er een juist idee over te vormen, had die ervaring van de heilige Geest een weerklink zowel op het persoonlijk geweten, als op de gemeenschap errond. De Geest werd ontvangen en ervaren op een min of meer onmiddellijke wijze: *“Als God u de Geest geeft en wonderen onder u bewerkt, is dat dan omdat ge de wet onderhoudt of omdat ge luistert en gelooft?”* (Gal. 3,5). *“Steeds weer zeg ik God dank voor zijn genade, die u in Christus Jezus is gegeven. Want in Christus zijt gij... in ieder opzicht rijk begiftigd met alle gaven van woord en kennis, zodat gij ten aanzien van geen enkele genadegave tekort komt...”* (1 Kor. 1,4-8).

De Geest werd ook ervaren in de zedelijke omvorming die Hij bewerkte: *“Wij moeten God altijd danken voor u... Want vanaf het begin heeft God u uitgekozen om gered te worden door de Geest die heilig*

¹⁴ Donatien MOLLAT, ‘The Role of Experience in New Testament Teaching on Baptism and the Coming of the Spirit’ in *One in Christ* 10 (1974), 129-147.

maakt en door uw geloof in de waarheid” (2 Tess. 2,13). *“Gij hebt u rein gewassen, gij zijt geheiligd, gij zijt gerechtvaardigd in de Naam van de Heer Jezus Christus en door de Geest van onze God”* (1 Kor. 6,11). De Geest liet zich waarnemen in het innerlijk licht waarvan Hijzelf de bron was: *“Wij hebben niet de geest van de wereld ontvangen, maar de Geest die van God komt. Hij doet ons inzien al wat God ons in zijn genade gegeven heeft”* (1 Kor. 2,12). De aanwezigheid van de Geest werd ook ervaren in de uitwerking van vreugde en liefde: *“Maar de vruchten van de Geest zijn liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtheid, en ingetogenheid”* (Gal. 5,22). *“En de hoop wordt niet teleurgesteld, want Gods liefde is in ons hart uitgestort door de heilige Geest die ons werd geschonken”* (Rom. 5,5).

Tenslotte werd de Geest ook ervaren in de door Hem geschonken kracht: *“Want wij hebben u het evangelie verkondigd, niet alleen met woorden maar met de kracht van de heilige Geest en in volle overtuiging”* (1 Tess. 1,5). *“Het woord dat ik u verkondigde, had niets te danken aan overredingskracht van de wijsheid, maar het getuigde van de kracht van de Geest”* (1 Kor. 2,4).

Wij beperken ons hier tot de geschriften van Paulus, want het is onmogelijk in dit verband alle referenties uit het Nieuwe Testament samen te brengen die betrekking hebben op de religieuze ervaring in het christelijk leven.¹⁵

De ervaring van de heilige Geest was een kenteken van de christen, aan de hand waarvan de eerste christenen zich wel definieerden als onderscheiden van de niet-christenen. Zij begrepen zichzelf niet als vertegenwoordigers van een nieuwe leer maar als getuigen van een nieuwe werkelijkheid: de werkzame aanwezigheid van

de heilige Geest.¹⁶ De heilige Geest was voor hen een ervaringsgegeven, wat zij niet konden ontkennen zonder te loochenen dat zij christen waren. De Geest werd over hen uitgestort en werd zowel door hen persoonlijk als door de gemeenschap ervaren als een nieuwe werkelijkheid. We moeten dus toegeven dat de religieuze ervaring – als de onmiddellijke ervaring van Gods Geest – wezenlijk behoort tot het getuigenis van het Nieuwe Testament.

Laten wij trachten wat nauwkeuriger te omschrijven wat ervaring in deze samenhang betekent. We zullen geen poging gaan wagen om het terrein van de religieuze ervaring, waar nog zoveel onderzoek moet worden verricht, over zijn hele breedte open te leggen.¹⁷ Zoals wij het woord hier gebruiken, betekent ervaring niet iets wat de mens doet of laat gebeuren. Ervaring is concrete kennis omtrent God die de mens nadert.¹⁸ Ervaring is kennis die wordt opgevat als feitelijk en als resultaat van een initiatief van God, door de mens begrepen vanuit zijn persoonlijke innerlijkheid. Deze kennis is tegengesteld aan de abstracte kennis die men heeft, of beweert te hebben, omtrent God en zijn eigenschappen.

Men mag het denken niet zomaar tegenover het ervaren gaan stellen, alsof het reflexieve proces per se onverenigbaar is met de ervaring. Op dezelfde wijze moet men het geloof niet in tegenstelling zien met de ervaring.

Laten wij het voorgaande nu toepassen op wat men in de Charismatische Vernieuwing noemt, de ‘uitstorting van de Geest’, of in andere groepen, de ‘doop in de heilige Geest’. Wanneer de reeds bij de initiatie ontvangen heilige Geest duidelijk

¹⁵ James D.G. DUNN, *Baptism in the Holy Spirit* (Studies Theology, 2nd series 15), Naperville, Alec R. Allenson 1970, 124-125, 132-133, 138, 149, 225.

¹⁶ Gerhard EBELING, *Christelijk geloof* (Carillon S5). Amsterdam, W. ten Have 1963, 124.

¹⁷ Walter KASPER, a.w. 120-143: *Möglichkeiten der Gotteserfahrung Heute*.

¹⁸ Franz GREGOIRE, ‘Note sur les termes ‘intuition’ et ‘expérience’ in *Revue philosophique de Louvain* 44 (1946), 411-415.

in het bewustzijn doorbreekt, is er volgens getuigenissen vaak een gewaarwording van een heel tastbare aanwezigheid. Dit gevoel van tastbare, van feitelijke aanwezigheid is de gewaarwording van de nabijheid van Jezus als Heer.

Men realiseert zich op persoonlijk niveau dat Jezus werkelijk een persoon is en dat Hij de gelovige mens vervult met dat heel persoonlijke 'Ik' dat Jezus is.

Heel vaak gaat dit gevoel van aanwezigheid vergezeld van een ervaring van kracht, spontaan verstaan als de kracht van de heilige Geest. De juistheid van deze identificatie wordt bevestigd door de heilige Schrift, welke vaak over de heilige Geest spreekt als over een kracht: *“Maar gij zult kracht ontvangen van de heilige Geest die over u komt”* (Hand. 1,8); *“God zalfde Hem met de heilige Geest en met kracht”* (Hand. 10, 38); *“Moge de God van de hoop u vervullen met alle vreugde en vrede die het geloof u kan schenken, zodat gij overvloedig van hoop, door de kracht van de heilige Geest”* (Rom. 15,13 vgl.; 1 Kor. 2,4; 1 Tess. 1,5).

Deze kracht wordt ervaren in een directe relatie tot de zending. Het is een kracht die zich openbaart in een moedig geloof, bezielde door een liefde, die iemand in staat stelt grote dingen te ondernemen en te volbrengen voor het koninkrijk Gods.

Een andere karakteristieke reactie van deze aanwezigheid en kracht is een intensivering van het hele gebedsleven, met een speciale voorliefde voor de lofprijzing. Voor velen is dit een nieuw gebeuren in hun geestelijk leven.

Die ervaring heeft iets van een verrijzenis in zich, wat zich uitdrukt in vreugde en enthousiasme. Maar naar een woord van Paulus kan de ervaring van de Geest echter ook tot uitdrukking komen in menselijke zwakheid (vgl. 1 Kor. 1,24-30), in een sobere en trouwe houding bij de doodgewone dagelijkse plichtsbe-trachting (1 Kor. 12-28). De geestervaring kan ons ook leiden naar de ervaring van het kruis (vgl. 2 Kor. 4,10). Ze drukt zich uit in een voortdu-

rende bekering en in het aanvaarden van het lijden dat verlossing brengt.

Kortom, deze ervaring bestaat in het onmiddellijk persoonlijk ondervinden van de goddelijke liefde en van de missionaire getuigeniskracht.

Buitenstaanders van de Charismatische Vernieuwing houden de uiting van een diepe persoonlijke ervaring vaak voor oppervlakkige sentimentaliteit. We mogen er evenwel op wijzen dat de geloofservaring het hele menszijn omvat: de geest, de lichamelijke, het verstand, de wil en het gevoel. Men is in sommige kringen geneigd om over de menselijke godsontmoeting te spreken als iets dat alleen voor een intellectueel geloof toegankelijk is. De geloofsontmoeting of religieuze ervaring omvat echter ook het gebied der gevoelens. De neiging om de rede af te zonderen van het gevoel, als was dit laatste niets waardevols, is gevaarlijk. Ervaring in de hier gebruikte zin is iets wat God bewerkt in wie gelooft. Hij beoogt de hele persoon te kerstenen, tot in zijn diepste gevoelens.

Ervaring in de hier bedoelde zin kan voorkomen op een bepaald waarneembaar ogenblik, dat precies kan worden opgetekend, maar ook haar beslag kan krijgen in een groeiproces, waarbij de werkzame tegenwoordigheid van de bij de initiatie ontvangen Geest geleidelijk een bewuste ervaring wordt.

Rooms-katholieken zijn misschien minder vertrouwd met de eerste vorm van dergelijke ervaringen, al zijn ze niet helemaal afwezig in de katholieke traditie. (Een voorbeeld hiervan zijn de geestelijke oefeningen van de heilige Ignatius.) Hoewel dit een authentieke manier is om God te ervaren, is men het erover eens dat hier een mogelijkheid schuilt van misleiding. Het tweede type van ervaring, de geleidelijke groei naar de vereniging met God, beantwoordt meer aan het temperament van vele katholieken om tot geestelijke rijpheid te komen.

Veel mensen staan wantrouwig tegenover religieuze ervaringen en bijgevolg zijn zij geneigd om de Charismatische Vernieuwing vanuit dat wantrouwen te beoordelen. Er is in onze mystieke traditie steeds heel streng gewaarschuwd tegen het zoeken naar ongewone geestelijke genaden, met het oog op de altijd aanwezige mogelijkheid van zelfbedrog.¹⁹ Men moet de normen van de mystieke theologie echter niet op dezelfde wijze toepassen op de charismatische ervaring zoals zij gelden voor de mystieke ervaring. We hebben hier te maken met twee verschillende, zij het op elkaar betrokken gebieden van de geestelijke werkelijkheid. Charismatische gaven zijn diensten gericht naar de Kerk en de wereld, eerder dan naar de vervolmaking van het individu. Deze dienstbaarheid omvat de taak van de apostel, de profeet, de leraar, de evangelist, van het prediken, besturen enz.

De gave der tongen is de nederigste van de gaven, juist omdat die minder direct dient tot opbouw van de gemeenschap: *“Wie in tongen spreekt, sticht zichzelf”*, zegt Paulus (1 Kor. 14,4) en is meer van privaat dan van publiek belang. Dat is niet het geval met de andere genadegaven die Paulus vermeldt: *“Aan de een wordt door de Geest een woord van wijsheid gegeven, aan een ander een woord van kennis krachtens dezelfde Geest, aan een derde door dezelfde Geest gaven om zieken te genezen, om wonderen te doen, de gave van de profetie, de onderscheiding van geesten, vele talen of de vertolking ervan. Maar alles is het werk van een en dezelfde Geest, die aan ieder zijn gaven uitdeelt zoals Hij het wil”* (1 Kor. 12, 8-11). *“Het is zijn gave dat Hij sommigen maakte tot apostel, anderen tot profeet, anderen tot*

evangelist, weer anderen tot herder en leeraar, om de heiligen toe te rusten voor het werk der bediening, tot opbouw van het lichaam van Christus” (Ef. 4,11-12 vgl. Rom. 12, 6-8).

Dit zijn, zoals men kan vaststellen, geen gaven van gebed of persoonlijke devotie, het zijn vooral bedieningen, diensten. Hiermee zeggen we niet dat aan de charismatische gaven elk mystiek element ontbreekt. Ze hebben een experimenteel karakter en worden vaak ervaren als een oproep tot grotere heiligheid. De ervaring van Jezus' tegenwoordigheid en van de kracht van de heilige Geest kunnen een bron zijn van een bijzondere vernieuwing van het gebedsleven.

De charismatische gaven en bedieningen zijn onderworpen aan de gewone leerstellige en kerkrechtelijke regels waaraan de uitoefening van elk officieel dienstwerk in de Kerk gebonden is. Enkele van deze normen zijn: de belijdenis dat Jezus de Heer is alsook de erkenning van het onderscheid en het verband tussen de taken en bedieningen en de hiërarchie ervoor, en ook het belang van de gehoorzaamheid aan de wettelijke overheid, van de vrijheid, en de ordelijke gang van zaken (vgl. Kor. 12-14).

Er zijn mensen die huiverig zijn voor de charisma's vanwege de subjectieve elementen die eraan verbonden zijn en vanwege bijgevolg de mogelijkheid om zichzelf te misleiden. Als het gaat over een religieuze ervaring is een zekere mate van scepsis altijd op zijn plaats. Maar een onvoorwaardelijk hanteren van scepsis zou de Kerk beroven van de bevindingsdimensie van haar leven in de Geest, ja, het zou de Kerk beroven van haar hele mystieke traditie. Huivering voor de religieuze ervaring mag niet leiden tot verwerping van wat hoort tot het volle leven van de Kerk.

Omdat er binnen de Vernieuwing aandacht bestaat voor de religieuze ervaring, kunnen sommigen de indruk gekregen hebben dat men daar het hele christelijke leven wil herleiden tot 'erva-

¹⁹ CRISOGONO DE JESUS SACRAMENTO, *The Life of St. John of the Cross*, New York, HARPER, 1958, 157-159, 229; JOHANNES VAN HET KRUIS, *Bestijging van de Berg Karmel*, Boek III, 30-31: *Mystieke werken*, Gent, Carmelitana 1975, 780-787; GABRIEL OF ST. MARY MAGDALEN, *Visions and Revelations in the Spiritual Life*, Westminster, Newman Press 1950, 66.

ring'. De Vernieuwing erkent daarentegen dat het geloof evengoed zijn leerstellige en kerkordelijke dimensies heeft als ervaringsmatige. Ze erkent ook dat juist zoals er een tirannie kan bestaan van abstracte dogma's of van ritueel formalisme, zich zo ook een tirannie van de subjectieve ervaring kan voordoen. De geestelijke groei mag geenszins worden opgevat als een op-eenvolging van buitengewone ervaringen. Evenals in iedere waarachtige vorm van evangelisch leven, moeten mensen binnen de Charismatische Vernieuwing wandelen in duisternis en miskenning, evengoed als in vreugde en in licht. De ervaring van de charisma's brengt een heropleving mee van fundamentele aspecten van de katholieke Kerk. Dit wordt opgemerkt ten aanzien van de liturgische vieringen, lezing van de heilige Schrift, appreciatie van het kerkelijk leergezag en loyaliteit tegenover kerkordelijke maatregelen.

Bijzondere domeinen van onderscheiding

Ons onderzoek naar de theologische basis van de Charismatische Vernieuwing wijst uit dat deze Vernieuwing theologisch gezien niets nieuws voor de Kerk aanbrengt. Maar de betekenis van de Vernieuwing is hierin gelegen dat zij in de Kerk meer besef en een grotere mate van beschikbaarheid ten aanzien van Gods genadegaven heeft gewekt. Bepaalde geestesgaven die niet zo evident waren in het gewone leven van de Kerk, zoals profetie, genezing, tongentaal, vertolking, worden momenteel door een groeiend aantal christenen beschouwd als normale gaven van de Geest in het leven van de plaatselijke kerk.

1. De theologische en culturele context

Toch moet worden erkend dat het groeiend bewustzijn van het leven in de heilige Geest binnen de katholieke Kerk komt door contact met de Vernieuwing in andere kerken. Helemaal los van de theologische betekenis van de gaven van de Geest, van de bewuste ervaring van zijn tegenwoordigheid en van de betekenis van het leven in de heilige Geest, moet hier rekening gehouden worden met een hele culturele dimensie van deze verschijnselen. De manier waarop de geestesgaven in de niet-katholieke Vernieuwing worden beleefd, de socio-culturele context waarin men over het leven in de Geest pleegt te spreken, verschillen doorgaans van de theologisch-cultureel bepaalde levensstijl van de meeste katholieken. Dit betekent niet dat de culturele uitdrukking ervan niet authentiek zou zijn en geen theologische basis zou hebben.

Binnen het kader van dit document zullen wij bedoelde typen of stijlen van godsdienstig leven ‘theologisch-kerkelijke culturen’ noemen. Een theologisch-

kerkelijke cultuur – in het vervolg kortweg als ‘theologische cultuur’ aangeduid – is een samenspel van geloof, theologie, geloofsbelijdenissen, liturgie, sacramenteel leven, vormen van volksdevotie, typen van dienstwerk, van kerkelijke structuur. Een theologische cultuur is niet een afgerond, statisch product maar, zoals alles wat leeft, is ze voortdurend in ontwikkeling en bouwt ze haar leven op vanuit haar bronnen. Hoewel ze leeft vanuit een gemeenschappelijke erfenis en een samenhangend organisch geheel vormt, vertoont ze toch ook een eigen karakter waardoor de ene theologische cultuur verschilt van de andere. Maar ook al verschillen de theologische culturen in menig opzicht van elkaar, er zijn ook gebieden die met elkaar samenvallen.

Die theologische culturen zijn niet absoluut: zij weerspiegelen slechts onvolmaakt de uiteindelijke evangelische werkelijkheid, waaraan ze ondergeschikt zijn. Sprekend over het Woord van God in zijn verhouding tot het leergezag heeft het tweede Vaticaans concilie gezegd: *“Dit leergezag staat niet boven het Woord van God, maar dient het”* (Dei Verbum, art. 10).

Deze theologische culturen kunnen elkaar verrijken. Zo kan de theologische cultuur van de klassieke pinkstergemeente (classical pentecostalisme) of van de protestantse nieuwe pinksterbeweging (neopentecostalisme) onze aandacht vestigen op elementen die in de universele katholieke theologische cultuur nauwelijks tot uiting komen en ook niet in het dagelijks leven van de lokale Kerk aanwezig zijn.

Er zijn elementen die nochtans teruggaan op het bijbels getuigenis, voorkomen in de oudste periode van de kerkgeschiedenis en zelfs steunen op belangrijke getuigenissen uit de katholieke

traditie, op grond waarvan ze tot de katholieke cultuur gerekend moeten worden.

De stijl waarin die elementen in de pinkstergroepen tot uitdrukking komen is echter zo, dat echte reïntegratie en assimilatie noodzakelijk zijn om ze op organische wijze in de aard en de patronen van de katholieke theologische cultuur op te nemen. Met andere woorden, de theologische cultuur van het katholicisme mag niet worden opgevat als een afgerond gesloten systeem dat van andere culturen niets te leren heeft. Ze moet integendeel openstaan voor andere tradities, en zoals de culturen in het onderling contact openstaan voor verrijking.

2. Problemen inzake uitdrukkingen

DEZELFDE TERMINOLOGIE IN KATHOLIEKE EN PROTESTANTSE GROEPEN

Als dezelfde term of uitdrukking wordt gebezigd in twee heel verschillende en onderscheiden theologische culturen, dan kan daar verwarring uit voortkomen. Zowel in het klassieke pentecostalisme als binnen de katholieke context kan de betekenis echt verschillend zijn. Zo hangen de klassieke pinkstergemeentes en veel vertegenwoordigers van het protestantse neopentecostalisme een dubbelgelaagde heiligingsleer aan. Deze leer spreekt van een bekeringservaring en van de ervaring van 'de doop in de heilige Geest'. Zonder ons nu te begeven in een theologische discussie over de waarde van deze leer mag men zeggen dat de katholieke leer over de heiliging in een heel andere terminologie is gevat. Het ontvangen van de volheid van de heilige Geest hoort volgens onze theologie niet tot een later stadium van christelijk leven maar tot het begin ervan.²⁰

²⁰ De verhouding van de Geest tot het christelijk leven wordt hier benaderd vanuit de eenheid van de initiatieritus. We bedoelen hier niet in te gaan op de kwestie hoeveel manieren er zijn waarop de Geest wordt meegedeeld. Steunend op de kerkvaders is het verantwoord te zeggen dat de Geest op velerlei wijzen kan worden meegedeeld, al

Er zijn tijden en momenten in het christelijk leven dat iemand een nieuwe zending krijgt opgedragen in de gemeenschap en zo in een nieuwe verhouding tot de heilige Geest komt. Maar dit betekent niet, zoals men in sommige middens beweert, dat zo een moment samenvalt met de beslissende uitstorting van de heilige Geest in het christelijk leven.

Dit betekent dat als de katholieke Vernieuwing termen ontleent die niet van katholieke oorsprong zijn, dit voor de Vernieuwing een risico inhoudt in verband met leerstellige afwijkingen. Een kritische onderscheiding is hier dus nodig.

DE BETEKENIS VAN 'DOOP IN DE HEILIGE GEEST' IN DE KATHOLIEKE KERK

In de katholieke Vernieuwing kan de uitdrukking 'doop in de heilige Geest' twee verschillende betekenissen hebben. Er is allereerst de theologische betekenis. In deze zin is ieder lidmaat van de Kerk gedoopt in de heilige Geest, door het feit zelf dat hij het sacrament van de initiatie heeft ontvangen. Op de tweede plaats is er de betekenis die samenhangt met de ervaring, dat op een bepaald moment of in een zeker stadium van het leven in de Geest, die bij de initiatieviering ontvangen werd, duidelijk in het bewustzijn doorbreekt.

Men kan dit dubbele gebruik van de term verdedigen, al moet men toegeven dat er enige verwarring door kan ontstaan. Het is niet gemakkelijk een term te vinden die volledig voldoet. Voor veel mensen echter die buiten de Charismatische Vernieuwing staan, suggereert de uitdrukking 'doop in de heilige Geest' te veel dat het over een tweede doopsel gaat, toegevoegd aan het sacramenteel doopsel.

Er dient te worden onderlijnd dat dit niet de overtuiging is van de katholieken die geëngageerd zijn in de Vernieuwing,

spraken de deze laatsten dan binnen de context van de integrale initiatieritus. Vgl. Joseph LECUYER, 'La confirmation chez les pères' in *Maison Dieu*, n° 54 (1958), pp. 23-52.

evenmin als voor een aanzienlijk aantal van de protestantse neo-pentecostalen die met Paulus benadrukken dat er ‘één Heer, één geloof, één doop’ is (Ef. 4,5). De niet-katholieke vertegenwoordigers van de Charismatische Vernieuwing verstaan onder de term ‘doop in de Geest’ een nieuwe doorbraak van de Geest. In de meeste gevallen staat dit los van elke sacramentele context. Als aan de andere kant rooms-katholieken deze uitdrukking bezigen, dan bedoelen zij meestal de doorbraak van een bewuste geesteservaring, van de Geest die reeds bij de initiatieviering gegeven werd.²¹ Binnen de katholieke Vernieuwing verwijzen de uitdrukkingen ‘doop in de heilige Geest’, ‘doorbraak van de Geest’ en ‘vernieuwing in de Geest’ onmiddellijk naar het doopsel en zijn sacramentele dimensie.

Dit komt duidelijk naar voren in de boeken, artikelen en voordrachten, waarin de leiders van de Charismatische Vernieuwing de aandacht vestigen op deze moeilijkheden.

BIJBELS ARGUMENT VOOR HET WOORDGE-
BRUIK
‘DOOP IN DE HEILIGE GEEST’

In de Verenigde Staten en Canada, waar de Charismatische Vernieuwing begonnen is, heeft de uitdrukking ‘doop in de

heilige Geest’ algemene ingang gevonden in de Vernieuwing. Anderzijds spreekt de bijbel niet van ‘doop in de heilige Geest’ maar van ‘gedoopt worden met de heilige Geest’. En als Johannes de Doper volgens het getuigenis van het Johannes-evangelie Jezus’ zending beschrijft als dat van iemand die ‘doopt met de heilige Geest’ (Joh. 1, 13), dan doelt hij heel waarschijnlijk niet uitsluitend op een afzonderlijke daad – het dopen met water – en evenmin op een afzonderlijke ervaring, maar op de aard van Jezus’ hele zending.

In de Handelingen vermeldt Lucas dat Jezus bij een verschijning na de verrijzenis zegt: “*Johannes doopte met water, maar gij zult over enkele dagen gedoopt worden met de heilige Geest*” (1,5 vgl. 11,16). In de context van de Handelingen slaat dit op de pinksterervaring. Dat Cornelius en zijn gezin de heilige Geest ontvangt en onmiddellijk daarna het doopsel, wordt uitgelegd als een pinksterervaring. Als Petrus later opnieuw verhaalt wat in het huis van Cornelius voorgevallen is, brengt hij het opnieuw in verband met de pinksterervaring (vergl. Hand. 10,47). Petrus zegt: “*Juist was ik begonnen te spreken, toen de heilige Geest op hen neerkwam, zoals in het begin ook op ons*” (Hand. 11, 15). Lucas legt op niet mis te verstane wijze het verband tussen de ‘uitstorting van de heilige Geest’ en ‘het dopen met water’ (Hand. 19,5-6). “*Petrus gaf hun ten antwoord: Bekeer u en ieder van u late zich dopen in de Naam van Jezus Christus tot vergeving van de zonden. Dan zult gij als gave de heilige Geest ontvangen*” (Hand. 2,38 vgl. 9,17-18).

Het ontvangen van de Geest gaat ook gepaard met charismatische verschijnselen, met tongetaal en profetie (vergl. Hand. 2,4 ; 10,16 ; 19,6).

Kortom, Lucas ziet in de pinksterervaring Jezus’ belofte – “*over enkele dagen zult ge gedoopt worden met de heilige Geest*” – in vervulling gaan. Het pinkstergebeuren, met zijn charismatische en met de doop samenhangende elementen, dient voor Lucas als prototype of model voor de daarna volgende doop-belevenissen. Het

²¹ Kevin and Dorothy RANAGHAN, *Catholic Pentecostals*, New York, Paulist Press, 1969, pp. 141-147; Dorothy RANAGHAN, ‘Baptism in the Holy Spirit’ in: *As the Spirit leads us*, pp. 8-12; Stephen B. CLARK, *Baptized in the Spirit* vert. *Vervuld van de Geest*, Antwerpen-Amsterdam, Patmos 1974, 82; Simon TUGWELL, *Did you receive the Spirit?* New York, Paulist Press, 1972, pp. 50-58, 91; Josephine Massingberd FORD, *The Pentecostal Experience*, New York, Paulist Press, 1970, 51. Donald GELPI en Henri CAFFAREL betrekken de geesteservaring liever op het vormsel dan op het doopsel. GELPI, *Pentecostalism: A theological Viewpoint*, New York, Paulist Press 1971, pp. 180-184; CAFFAREL, *Faut-il parler d’un Pentecôtisme catholique?* Paris, Editions du Feu Nouveau, 1973, pp. 56-58. Heribert MÜHLEN, in Duitsland, betreft de geesteservaring eveneens op het vormsel. Vgl. ook F.A. SULLIVAN, ‘Baptism in the Holy Spirit’ in *Gregorianum* 55 (1974), pp. 49-68.

‘gedoopt worden in de Geest’ staat voor Lucas steeds in verband met het sacramentele doopsel ontvangen in de Kerk. Het is er de actualisering van ten behoeve van een persoon of een groep die de pinksterervaring heeft beleefd.

Wij kunnen evenwel zeggen dat de uitdrukking ‘gedoopt worden in de heilige Geest’ een oecumenische betekenis heeft. Hoewel de uitdrukking een verschillende theologische inhoud heeft voor katholieken en voor het klassieke pentecostalisme, functioneert dit woordgebruik toch als een verwijzing naar iets gemeenschappelijks op het vlak van de spirituele ervaring. Wanneer wordt beschreven wat door beide groepen wordt ervaren, dan is er een gelijkennis in ervaring.

De vertegenwoordigers van de katholieke Charismatische Vernieuwing geven toe dat er nog steeds problemen bestaan rond deze terminologie en dat zij nog tot misverstand aanleiding kan geven en het zoeken naar een meer aangepaste woordkeuze nodig maakt.

VERANTWOORDING VAN EEN MEERVOUDIGE TERMINOLOGIE

Op het punt van de terminologie, evenals op zoveel andere gebieden van de Charismatische Vernieuwing, is de in Noord-Amerika opgedane ervaring niet noodzakelijk normgevend. Op andere plaatsen achtte men het essentieel de uitdrukking ‘doop met de heilige Geest’ anders te omschrijven. In Frankrijk spreekt men bij voorkeur van ‘de uitstorting van de heilige Geest’ (l’effusion de l’Esprit), in Duitsland van ‘vernieuwing van het vormsel’ (Firmerneuerung). In sommige Engelssprekende landen is ‘het doorbreken van de Geest’ (the release of the Spirit) of de ‘vernieuwing van de initiatiesacramenten’ meer algemeen. Bij het zoeken naar een ideale term of een uitdrukkingwijze die de voorkeur verdient, moeten we ervoor zorgen dat hetgeen wezenlijk is voor de Charismatische Vernieuwing niet wordt uitgefilterd, maar dat de kracht van de heilige Geest die bij de initiatie reeds werd

ontvangen maar tot nog toe niet werd ervaren, nu persoonlijk bewust wordt ervaren.

3. Welke naam voor de ‘Vernieuwing’?

De naam ‘Vernieuwing’ is op zichzelf een probleem. De moderne menswetenschappen zouden de Charismatische Vernieuwing heel terecht een beweging noemen. Maar dit zou wijzen op een menselijk initiatief. Om deze reden willen sommigen het woord ‘beweging’ liever vermijden.

In meerdere landen wordt gesproken van ‘Charismatische Vernieuwing’. Deze benaming heeft het voordeel dat ze verwijst naar een van de doelstellingen van de Vernieuwing nl. de reïntegratie van alle charismatische gaven in het kerkelijk leven op lokaal en universeel plan. Ze heeft nochtans ook nadelen. Sommige buitenstaanders leiden eruit af dat de Vernieuwing zich wil toeëigenen wat de Kerk als zodanig toebehoort. De Vernieuwing wijst deze veronderstelling van de hand en durft zelfs beweren dat zij als beweging binnen de Kerk evenmin aanspraak kan en wil maken op de charismatische gaven als de liturgische beweging dat zou doen met de sacramenten en de liturgie van de Kerk. Voor mensen die niet direct bij de Vernieuwing betrokken zijn, schijnt het woord ‘charismatisch’ veelal te suggereren dat het alleen betrekking heeft op de meer profetische gaven als het spreken in tongen, profetie, genezing en dergelijke, terwijl de animatoren en theologen van de Vernieuwing wijzen op het feit dat deze Vernieuwing heeft te maken met het hele leven in de heilige Geest en met het hele spectrum van zijn gaven.

In sommige landen vermijdt men de uitdrukking ‘Charismatische Vernieuwing’ en spreekt men liever van ‘de geestelijke Vernieuwing’ of kortweg ‘de Vernieuwing’. Terwijl men daarmee wel enkele van de boven vermelde moeilijkheden omzeilt, hebben outsiders er toch op gewezen

dat de Kerk een groot aantal geestelijke vernieuwingsbewegingen kent.

Welke terminologie wij ook wensen te gebruiken, we zullen ervoor moeten zorgen dat outsiders door onze woorden niet worden misleid aangaande de aard en doelstelling van de Vernieuwing. Deze moeilijkheid om te komen tot een eigen terminologie ter aanduiding van de Vernieuwing heeft zelf een theologische betekenis. Ze wijst op het feit dat de Charismatische Vernieuwing door degenen die erbij betrokken zijn ervaren wordt als iets wat tot het wezen van de Kerk behoort en tot de kern van het christelijk leven.

4. De onderscheiding der geesten

Zodra men maar spreekt van religieuze ervaring of van het doorbreken van de Geest in het bewustzijn, staat men tegelijkertijd ook voor het probleem van de onderscheiding dat moet gesteld worden.

De heilige Geest wordt megedeeld aan een persoon als individu met zijn hele leef- en ervaringswereld. De persoonlijke ervaring wordt daarmee niet uitgewist, maar als het ware geplaatst in een nieuw licht. Het is niet mogelijk uit te maken waar precies de eigen ervaring ophoudt en de werking van de Geest begint, zo innig gaat de ervaring van de Geest gepaard met de eigen ervaring. Het is belangrijk de twee niet met elkaar te verwarren. Hoewel de Charismatische Vernieuwing vanuit de ervaring eigen elementen ter onderscheiding aanreikt, steunt zij zich niet op andere elementen dan deze van de traditionele mystieke theologie. Deze charismatische gaven van bediening en dienstbetoon vallen onder de normen die door Paulus gegeven werden aan de christen gemeenschap van Korinte (1 Kor. 12-14). Het onderricht van Paulus is duidelijk met betrekking tot de onderscheiding van charismatische gaven (1 Kor. 12-14). Deze 'spirituele' manifestaties moeten het onderwerp zijn van een nauwkeurige onderscheiding.

De noodzakelijkheid van dit onderzoek bracht Paulus er niet toe te suggereren dat charismatische gaven onbelangrijk zijn voor de Kerk of dat de Kerk evengoed buiten deze gaven zou kunnen zonder zichzelf schade te berokkenen. Nochtans, zodra iemand in tongen spreekt of profeteert, gebeurt dat niet automatisch en noodzakelijkerwijs onder invloed van de heilige Geest.

Paulus' eerste onderscheidingsbeginsel is: *“Niemand die zegt: Jezus is vervloekt, staat onder invloed van Gods Geest, en niemand kan zeggen: Jezus is de Heer, tenzij door de heilige Geest”* (1 Kor. 12,3). Iemand die Jezus vervloekt, kan niet spreken onder inspiratie van de Geest. Maar iemand die zegt: 'Jezus is de Heer', kan al dan niet spreken onder inspiratie van de Geest. *“Niet iedereen die zegt: Heer, Heer! zal binnengaan in het Rijk der hemelen”* (Mt. 7,21).

De normen van de juiste leer, zowel met betrekking tot Jezus als tot andere openbaarde waarheden of moraal moeten worden onderscheiden. (1 Kor. 12,10 vgl. 1 Joh. 4, 1-6). De onderscheiding is zelf een gave van de Geest.

De hele gemeenschap valt een speciale rol toe inzake de onderscheiding, en binnen de gemeenschap kunnen bepaalde individuen een bijzondere rol spelen. Met het oog op de leerstellige elementen in de normen voor de onderscheiding van geesten is het raadzaam dat theologisch gevormde mensen bij het onderscheidingsproces worden ingeschakeld. De bisschop heeft de herderlijke zorg voor het geheel, en in gevallen waarbij het nodig is, heeft hij een beslissende stem bij de onderscheiding. Het tweede Vaticaans Concilie omschrijft het als volgt: *“Het oordeel over hun echtheid (nl. van de charismatische gaven) en hun ordelijke beoefening komt toe aan degenen die in de Kerk leiding te geven hebben en wier bijzondere taak het is om de Geest niet uit te doven, maar alles te onderzoeken en het goede te behouden”* (Lumen gentium, art. 12).

Kritische vragen

Zij die de pastorale verantwoordelijkheid dragen voor de Charismatische Vernieuwing, zullen geïnformeerd wensen te worden aangaande de kwesties die de Vernieuwing doet rijzen. Hier noemen wij enkele van de meest belangrijke.

1. Elitair?

Omdat er binnen de Vernieuwing nogal wat belangstelling bestaat voor 'religieuze ervaring' en voor de meer buitengewone gaven (zoals profetie, genezing en tongentaal), schijnt ze soms een afzonderlijke groep te scheppen binnen de Kerk. Mensen die mochten ervaren dat de Geest doorbreekt in het bewustzijn of die een of ander charisma beoefenen, zoals bijvoorbeeld de gave der profetie, worden door degenen die deze ervaring niet hebben ontvangen of een dergelijke charismatische gave niet beleven, graag beschouwd als een beter soort christenen. Sommigen die niet bij de Vernieuwing betrokken zijn, denken dat alleen al het feit dat men een religieuze ervaring heeft gehad of een charisma uitoefent, een grotere heiligheid aanduidt.

De Vernieuwing erkent dat de aanwezigheid van een gave van de Geest volstrekt geen teken van geestelijke rijpheid is. Wel worden de charismatische gaven dikwijls ervaren als een oproep tot een leven van grotere heiligheid. Zoals reeds gezegd, ziet de Vernieuwing de charismatische gaven niet beperkt tot een kleine minderheid. Ze beweert juist dat de Geest bij het doopsel aan iedereen wordt meegedeeld, en dat iedere lokale (en ook universele) Kerk moet openstaan voor het volledige spectrum van genadegaven.

2. Te grote gevoelsmatigheid?

Sommige mensen voelen zich onwennig tegenover een wijze van

geloofsbeleving die sterk persoonlijk is. Dergelijke persoonlijke uitingsvormen van het religieuze gemoed worden beschouwd als sentimenteel. Dat gevaar bestaat zeker. Binnen de katholieke Vernieuwing echter worden doorgaans geen buitensporige gevoelsontladingen aangetroffen. Er mag hier op gewezen worden dat veel katholieken die niet bij de Charismatische Vernieuwing betrokken zijn een diep persoonlijke geloofsuiting verwarren met een emotionele uiting. Maar dat is niet hetzelfde. En evenmin zijn religieuze ervaring en emotionaliteit hetzelfde. Hoewel ervan verschillend, is het gevoelselement niet helemaal uit de ervaring los te maken. Ze zijn met elkaar verbonden: men beleeft een ervaring met heel zijn wezen. In het Westen is men steeds meer geneigd zijn geloofsuitingen tot het verstand en de wil te herleiden. Men vindt het ongepast om zijn religieuze gevoelens naar buiten te laten blijken, zelfs al gebeurt dat met een zekere terughouding. Dit hyperintellectuele van het geloof heeft geleid tot een zekere verarming in de theologie, de geloofsverkondiging en de liturgische dienst.

De intellectualisering van het geloof schijnt gebaseerd te zijn op een verengde visie op de mens. Het is niet alleen het redelijk deel van de menselijke persoon dat wordt gered en tot aanbidding geroepen. De mens is een denkend, willend, aanvoelend, beminnend, vrezend, hopennd wezen en het is die hele mens die wordt gered en die erbij betrokken moet worden waar mensen samenkomen om te bidden. Geen enkel aspect van ons wezen mag worden uitgesloten.

In de bijbel wordt bij het verbond tussen God en het nieuwe Israël dikwijls verwezen naar de verbintenis tussen man en vrouw en naar de relatie tussen God en

de gelovigen (zoals een vader met zijn zonen omgaat). Het is abnormaal dat de relatie binnen de geloofsuitdrukking enkel deze van verstand en wil zou bevatten. Het verbond met God, de relatie vader-zoon enz., houden een relatie in waar de hele persoon tot uiting komt: verstand, wil, liefhebben, vrees en hoop. Aan de andere kant maakt iedere emotionele buitensporigheid onder het voorwendsel van een persoonlijk antwoord aan God, het geloof van de betrokkene ongeloofwaardig en brengt zijn psychische evenwichtigheid in gevaar. De Vernieuwing legt de nadruk op een persoonlijke dimensie in de geloofsbeleving, in tegenstelling tot het katholicisme dat zich als een zuiver cultureel fenomeen voordoet. Dit zogenaamd sociologisch katholicisme ontmoet men overal waar mensen aan uiterlijke vormen vasthouden zonder een echte innerlijke instemming, waar de vormen van geloofsbeleving worden overgeërfd zonder een werkelijke persoonlijke betrokkenheid. Als volwassene kan men geen christen zijn bij volmacht: men kan het alleen zijn door een persoonlijke geloofsovergave. Iedere volwassene moet persoonlijk 'ja' zeggen op het doopsel dat hij als kind heeft ontvangen. Deze persoonlijke beslissing en overgave komt overeen met de door het tweede Vaticaanse Concilie voorgestane meer persoonlijke en bewuste geloofsovergave. *Gaudium et Spes*, de pastorale constitutie over de Kerk in de wereld van deze tijd, spreekt van een 'scherper kritisch vermogen om de godsdienst van een meer magische wereldopvatting te onderscheiden'. Dit kritisch vermogen "zuivert de godsdienst en vereist een met de dag meer persoonlijke en actieve geloofsovertuiging; hierdoor komen niet weinigen tot een levendiger bewustzijn van God" (*Gaudium et Spes*, art. 7).

Volgens de zeden en gewoonten die heersen in sommige hedendaagse culturen worden bepaalde gedragingen beschouwd als onaanvaardbaar uit sociaal oogpunt. In die culturen geldt het profeteren, bidden in tongen, vertolken en genezen als gedrag

dat volgens de heersende zeden ontoelaatbaar is voor volwassenen. Mensen die op deze wijze handelen, houden zich niet aan de normen van het gewone gedrag en worden in het sociale verkeer slechts met een zekere reserve aanvaard.

Men zou zich terecht kunnen afvragen of sociale aanvaardbaarheid een goede gedragsnorm is voor een christen. Het evangelie verkondigt waarheden en gedragsregels die in sociaal opzicht niet altijd gemakkelijk te aanvaarden zijn. De kwestie is: wat zijn de criteria voor het gedrag van een christen? Bepalen de maatschappelijke gewoonten ten volle zijn moraliteit?

3. Overschatting van de tongentaal?

Hierboven is het charisma van de tongentaal reeds ter sprake gekomen en we zullen er in het hoofdstuk over de pastorale richtlijnen nog op terugkomen. Naarmate de tijd verstrijkt, ebben ook de meeste overdrijvingen weg die zich hebben voorgedaan. De Vernieuwing is zich steeds meer bewust van het eigenlijke doel: de volheid van het leven in de heilige Geest, het beoefenen van zijn gaven met als einddoel de verkondiging van Jezus als Heer.

4. Wordt de inzet voor deze wereld niet verwaarloosd?

De vraag naar de verhouding tussen een geestelijke ervaring zoals die voorkomt binnen de Vernieuwing enerzijds en het christelijk engagement voor de opbouw van een meer rechtvaardige en broederlijke wereld anderzijds, dient evenzeer onder ogen te worden gezien. Deze ingewikkelde kwestie kan hier echter niet in details worden behandeld.

De nauwe band tussen geestelijke ervaring en maatschappelijke inzet zal in de ontplooiing van de Charismatische Vernieuwing meer en meer in het daglicht treden. Op verschillende plaatsen is dit reeds gebeurd. In Mexico en andere Latijns-Amerikaanse landen bijvoorbeeld verklaren christenen die jarenlang actief

zijn geweest in de strijd tegen economische en politieke onderdrukking, dat zij in de Charismatische Vernieuwing een nieuwe motivatie hebben gevonden voor hun maatschappelijke engagement.²² Zij vonden in de Vernieuwing ook de inspiratie voor een meer verantwoordelijke en broederlijke sociale inzet. Anderen getuigden hoe de Vernieuwing hun christelijk geloof één maakte met hun maatschappelijke betrokkenheid. Sommige groepen in Noord-Amerika en Europa hebben dezelfde samenhang, tot op zekere diepte, van geestelijke ervaring en maatschappelijk engagement ervaren. In veel groepen is het nog niet zover.

Het is van het grootste belang deze wederzijdse integratie in de breedte en de diepte te bevorderen. Ter motivatie daarvan kan het volgende in overweging worden genomen. Aan de ene kant is de sociale leer van de Kerk, met name zoals die is ontwikkeld in de pauselijke encyclieken en de pastorale constitutie over de Kerk in de wereld van deze tijd *Gaudium et Spes*, een duidelijk teken dat de Geest de Kerk vandaag meer dan ooit oproept om actief mee te werken bij het bevorderen van rechtvaardigheid en vrede voor alle mensen. Anderzijds behelzen de duidelijke vruchten van de Charismatische Vernieuwing eveneens een appel van de Geest aan de hele Kerk. De heilige Geest, als de goddelijke drijfkracht tot eenheid en verzoening, kan zichzelf niet tegenspreken. Deze twee inspirerende werkingen van de Geest – de oproep tot geestelijke vernieuwing en tot sociaal engagement – zijn niet in tegenspraak, maar vormen samen een geheel.

De Charismatische Vernieuwing is weliswaar wezenlijk spiritueel en als zodanig kan ze niet worden vereenzelvigd met

een programma voor een christelijk sociaal en politiek beleid. Maar toch, evenals de geboorte van de Kerk op Pinksteren heeft het gebeuren van de Charismatische Vernieuwing een openbaar en gemeenschapskarakter. Het heeft het bestaan gegeven aan verschillende vormen van gemeenschappelijk leven, welke niet louter spiritueel zijn, maar die ook een sociologische dimensie hebben. De Vernieuwing doet zich dan ook voor als de drager van een machtige sociale dynamiek.

Hier dient nog iets te worden toegevoegd over de ‘verborgen krachten’ van deze gebeds- en leefgroepen voor de sociale dynamiek. Een gebedsgroep of leefgemeenschap scheidt vrijheid, onderling vertrouwen en solidariteit, waar de intermenselijke relaties een diepe eenheid kunnen bereiken dankzij een gemeenschappelijke ontvankelijkheid voor de Geest van liefde. Van groot belang voor de dynamische werking van deze groepen is het feit dat allen actief deelnemen aan het hele gemeenschapsleven.²³

Elk van de leden wordt opgeroepen om zijn bijdrage te leveren aan het gebed en de stichting van de groep als geheel evenals aan bepaalde vormen van dienstwerk. Deze dienstbaarheid maakt de groep tot een hechte gemeenschap. De intense deelname aan het groepsleven maakt dit leven tot een maatschappelijk gebeuren van grote betekenis, die zijn uitwerking niet zal missen op andere gebieden van het menselijk verkeer, bijvoorbeeld op het terrein van de economie.

De eerste christen gemeenschap was een opvallend voorbeeld van een hechte groep door onderlinge solidariteit, waarbij de innerlijke dynamiek sociale en economische implicaties kreeg: “Allen die het geloof hadden aangenomen, waren eensgezind en bezaten alles gemeenschappelijk; ze waren gewoon hun bezittingen en goederen te verkopen en die onder allen te

²² John RANDALL, ‘Social Impact: A Matter of Time’ in *New Covenant 2* (1972/ okt.), 4,27; James BURKE, ‘Liberation’ in *New Covenant 2* (1972/ nov.), 1-3,29; Francis McNUTT, ‘Pentecostals and Social Justice’ in *New Covenant 2* (1972/ nov.), 4-6, 30-32.

²³ Stephen B. CLARK, *Building Christian Communities*, Notre Dame, Ave Maria Press, 1972.

verdelen naar ieders behoefte” (Hand. 2, 44-45).

Persoonlijk en gemeenschappelijk gebed zijn dikwijls een machtige aanzet geweest voor de actie, ons tegelijkertijd zuiverend van hoogmoed, haat en geweld. Verder herinnert de ervaring van het charismatisch gebed ons er voortdurend aan dat het streven naar sociale rechtvaardigheid nog meer vereist dan inzicht en bekwaamheid in de politiek en slagvaardigheid in het maatschappelijk verkeer; het vraagt tegelijkertijd ook een gedurige bekering van het hart, een metanoia, die alleen het resultaat kan zijn van de werking van de heilige Geest en het openstaan voor het evangelie. De heilige Geest en het evangelie weten personen en groepen van tegengestelde politieke partijen bij elkaar te brengen in berouw, lofprijzing en gebed voor elkaar, en hen ertoe aan te zetten deze verzoening uit te breiden tot concrete maatregelen op maatschappelijk, economisch en politiek vlak. In de heilige Geest wordt alles in de wereld tot eenheid gebracht.

De hoop is gewettigd dat een rijpingsproces de Vernieuwing zal voortstuwten in de richting van nieuwe sociale en politieke activiteiten in Kerk en wereld. Een tot rijpheid gekomen Vernieuwing zal getuigenis afleggen van het volledige mysterie van Jezus Christus en zijn blijde boodschap door de inzet voor de bevrijding van de mensheid in al zijn facetten.

5. De Vernieuwing ontleend aan het protestantisme?

Het bestaan van soortgelijke vernieuwingsbewegingen (zoals de klassieke pinksterbeweging en het protestantse neopentecostalisme) die ouder zijn dan de katholieke Charismatische Vernieuwing, kan ons de gedachte ingeven dat de Vernieuwing wezenlijk iets protestants is. Chronologisch gaat deze protestantse Vernieuwing inderdaad aan de katholieke

vooraf. De basis van de katholieke traditie is geworteld in het getuigenis van het Nieuwe Testament en het leven van de eerste Kerk. Wat de Vernieuwing voorstaat, is dan ook even christelijk en katholiek als de bijbel en als de ervaring van de na-apostolische Kerk.

Hoewel de protestantse vernieuwingen aan de katholieke voorafgingen, heeft deze laatste van meet af aan de noodzaak ingezien om kritisch te staan tegenover de fundamentalistische exegese en de systematische theologie die in sommige van deze tradities wordt aangetroffen.²⁴ Verder dienen de door cultuur bepaalde vormen die aan deze protestantse tradities eigen zijn, te worden bestudeerd om te voorkomen dat de katholieke Vernieuwing ze kritiekloos overneemt.

Nochtans erkent de katholieke Vernieuwing een oecumenische schuld aan haar protestantse broeders voor het feit dat zij aandacht hebben gevraagd voor elementen die behoren tot het getuigenis van het Nieuwe Testament en tot het wezen van de Kerk.²⁵ De katholieke Vernieuwing erkent dan ook dat de vernieuwing die zich manifesteert onder haar protestantse broeders een authentieke beweging is van de heilige Geest.

Het is goed te bedenken dat de huidige Charismatische Vernieuwing niet de eerste vernieuwing is in de geschiedenis van de Kerk en evenmin de enige die op dit ogenblik het leven van de Kerk bezielt. Kardinaal Newman heeft gesproken over de ‘altijd durende levenskracht’ van de Kerk waardoor deze zich telkens weer weet te vernieuwen.²⁶ Ze doet dit krachtens bronnen die tot haar wezen behoren en

²⁴ Kevin RANAGHAN, ‘Catholics and Pentecostals meet in the Spirit’ in *As the Spirit leads us*, pp. 136-138.

²⁵ *Ibid.*

²⁶ *An Essay on the Development of Christian Doctrine*, cap. V art7; vertaald door Aurelius POMPEN o.f.m.: *Werken van Newman*, deel V: ‘Proeve over de ontwikkeling van de geloofswaarheden’, Bussum, Paul Brand 1957, pp. 129-130.

tot haar innerlijke structuur. Deze bronnen zijn haar louter geschonken en behoren haar toe omdat zij het volk van God is, het lichaam van Christus en de tempel van de heilige Geest.

lijke interpretatie of het te letterlijk opnemen dat tekenend is voor het fundamentalisme.

6. Bijbels fundamentalisme?

Een van de vruchten van de Charismatische Vernieuwing is een grote liefde voor de heilige Schrift. Ze wordt dikwijls ter hand genomen, en gelezen en gesmaakt als een vorm van gebed, in de geest dus van de traditionele *lectio divina*.

Brengt deze spontane, ja populaire omgang met de bijbel door mensen zonder speciale exegetische scholing een bijbels fundamentalisme met zich mee? In werkelijkheid moet de vraag anders gesteld worden.

Wat sommige mensen voor fundamentalisme houden, is misschien helemaal geen fundamentalisme. De laatste jaren hebben veel bijbelgeleerden Jezus' genezingen symbolisch opgevat zonder verband te veronderstellen met enige genezing als historisch gebeuren. Als leken zonder exegetische vorming deze gebeurtenissen opvatten als historisch waar, dan is dit letterlijk verstaan daarom nog niet fundamentalistisch. Dit is zelfs te verkiezen boven de lezing van exegeten die thuis zijn in sommige wetenschappelijke disciplines, maar weinig bezorgd zijn de Schrift te lezen als gelovigen die er een geestelijke betekenis in zoeken.

Grote aantallen gebedsgroepen en leefgemeenschappen hebben priesters onder hun leden die een echte bijbelse vorming hebben genoten. Het is evenwel belangrijk aan te stippen dat het niet nodig is dat elke gelovige die de bijbel leest een gevormde exegeet is. Het is ook niet nodig dat er een exegeet onder de leden aanwezig is. Elke christen mag en moet de bijbel kunnen lezen in alle eenvoud, want het is het boek van Gods volk. In de mate dat hij zich laat leiden door de interpretatie die het levende geloof van de Kerk hem biedt, is er geen enkel gevaar voor een te persoon-

Pastorale richtlijnen

Omdat het onmogelijk is hier alle pastorale aspecten van de Charismatische Vernieuwing te behandelen, zullen we slechts enkele pastorale gebieden die van bijzonder belang zijn ter sprake brengen. Het spreekt vanzelf dat deze richtlijnen slechts een voorlopig karakter dragen en de Vernieuwing beschouwen naar de verschijningsvormen die ze tot op heden vertoont. Wat hier gezegd wordt, is niet bedoeld om de Vernieuwing in zijn huidige vorm te bevriezen en evenmin om vooruit te lopen op toekomstige ontwikkelingen die later onder inspiratie van de heilige Geest tot stand komen.

Naarmate de leden van de Vernieuwing groeien in Christus, zullen de charismatische elementen geleidelijk meer worden geïntegreerd in het hele christelijk leven, zonder ook maar iets te verliezen van hun kracht en werkdadigheid. Zij zullen geleidelijk meer worden gezien als 'christenen' en minder als 'pentecostals' of 'charismatici'.²⁷

De ervaring leert dat het rijpingsproces dat uitloopt op een volledige integratie in het leven van de Kerk, een beginstadium nodig heeft waarin zich groepen vormen die zich in eerste instantie toeleggen op de Charismatische Vernieuwing. Hoewel ze niet uitsluitend in charismatische gebedsgroepen werkzaam zijn, kan er onderscheid worden gemaakt tussen gebedsgroepen met spontaan gebed en groepen die uitdrukkelijk de Charismatische Vernieuwing beogen.

1. Organisatie en structuur

Een minimum aan organisatorische structuren is natuurlijk onvermijdelijk, maar wat zich onder ons als Charismatische Vernieuwing voltrekt, is evenwel het best te verstaan als een vernieuwing in de Geest of, om het preciezer te zeggen, als een vernieuwing van het leven als gedoopte (doopsel, vormsel en eucharistie) en dus niet als een georganiseerde beweging. De structuren waarmee momenteel in de Vernieuwing gewerkt wordt, beantwoorden in feite aan te verlenen diensten en niet aan de juridische opzet van een hiërarchie. Het leiderschap dat deze werkstructuren schraagt, draagt dan ook geen juridisch karakter. Men acht het verkieslijker om op nationaal en internationaal vlak heel losse structuren te hanteren, die ruimte laten voor een brede onderscheiding van wat zich onder ingeving van de Geest in de Kerk voltrekt.

Een van de belangrijkste ontwikkelingen in de katholieke Vernieuwing is een toename van de zin voor het gemeenschapsleven. Deze drang naar gemeenschap heeft allerlei vormen aangenomen: informele vriendenkringen, gebedsgroepen, leefgemeenschappen. Door deze vormen van gemeenschapsleven getuigt de Vernieuwing dat het leven in Christus door de Geest niet enkel persoonlijk en individueel is. In deze gemeenschappen beschikt men over mogelijkheden voor onderricht, onderlinge steun, gemeenschappelijk gebed, raadgevingen en is er de mogelijkheid deel uit te maken van een grotere gemeenschap. De Vernieuwing wenst een grote verscheidenheid aan gemeenschapsvormen te bevorderen. Ook al verheugt men zich over het ontstaan van leefgemeenschappen (groepen waarvan de leden zich door een

²⁷ Stephen B. CLARK in zijn voorwoord op 'Team Manual for the Life in the Spirit Seminars', ontwikkeld in *The Word of God Community*, Ann Arbor (Michigan); vertaling bezorgd door Walter SMET: *Inleiding op het leven in de Geest: handboek voor de leiding*, Stichting Charismatische Werkgroep Nederland 1974, 9.

bijzondere verbintenis tot het leven in de gemeenschap verplichten), toch zijn velen in charismatische kringen van oordeel dat een te vroegtijdig overgaan tot een leefgemeenschap schadelijk kan zijn.²⁸ De voor een dergelijke gemeenschap vereiste levensstijl is niet noodzakelijk ideaal voor elke charismatische groep.

Het is normaal dat de Vernieuwing op vele manieren haar bijdrage levert aan de voortdurende herbronning die eigen is aan de Kerk. Vandaar dat er naar gelang de omstandigheden rechtmatige verschillen bestaan in de manier waarop de mensen worden onderricht die zich willen integreren in de Vernieuwing, alsook in de structuur of de werking op regionaal of nationaal vlak.

Zij die aan de Vernieuwing deelnemen zijn dezelfde gehoorzaamheid aan het wettige herderlijk gezag verschuldigd als de overige katholieken, zoals zij ook over dezelfde vrijheid van meningsuiting beschikken en over hetzelfde recht om een profetisch woord tot de Kerk te richten. Zij ressorteren onder de kerkelijke structuren in zoverre deze de theologische werkelijkheid van de Kerk belichamen, terwijl zij hun volledige vrijheid behouden ten aanzien van de louter sociologische aspecten van deze structuren.

2. De oecumenische dimensie

Het is duidelijk dat de Charismatische Vernieuwing in wezen oecumenisch is. Grote aantallen protestanten van het neo-pentecostalisme en mensen van de klassieke pinksterbeweging delen eenzelfde ervaring en komen daarom met katholieken samen om te getuigen van wat de Heer onder hen verricht. Het tweede Vaticaans Concilie zegt tot de katholieken: *“Het mag ons niet ontgaan dat al wat de genade van de heilige Geest in onze gescheiden broeders tot stand brengt ook kan bijdragen tot stichting van onszelf”* (Unitatis

Redintegratio, art. 4). Zonder hier een oordeel uit te spreken over de respectieve verdiensten van andere kerkelijke culturen, erkennen wij ten volle dat iedere kerk, ook zij die van ons gescheiden zijn, de vernieuwing poogt te verwerklijken in de lijn en volgens de aard van haar eigen geschiedenis. Dit geldt ook voor de katholieken.

Er is veel tact en onderscheiding nodig om alles wat de Geest in de kerken bewerkstelligt met het doel christenen bij elkaar te brengen, niet uit te doven. Eenzelfde tact en onderscheiding is vereist om te voorkomen dat de oecumenische dimensie van de Vernieuwing aanleiding wordt tot verdeeldheid en zo een struikelblok vormt. Een grote gevoeligheid voor de behoeften en gezichtspunten van leden van andere kerken kan perfect samengaan met de trouw van katholieken of protestanten ten aanzien van hun eigen kerkelijke traditie. Voor oecumenisch samengestelde groepen verdient het aanbeveling dat men tot een vergelijk komt aangaande de vraag hoe men de broederlijke eenheid zal bewaren zonder de authenticiteit aan te tasten van het geloof van elk der leden. Deze in oecumenische geest tot stand gekomen overeenkomst moet worden beschouwd als een wezenlijk oordeel van de instructie die gegeven wordt aan al degenen die volledig opgenomen willen worden in het leven van de gebedsgroep.

3. De aard van de charismatische gaven

Binnen de Vernieuwing treft men tweeërlei opvattingen aan inzake de aard van de genadegaven.

Volgens een bepaalde opvatting worden de meer profetische charismatische gaven (als profetie, tongentaal, genezing) gezien als gaven in deze zin dat de ontvanger begiftigd wordt met een vermogen, een radicaal nieuwe mogelijkheid waarover hij tevoren niet beschikte. In deze visie ligt het accent op de werking van God die de christen gemeenschap toerust met nieuwe vermogens die ‘van een andere orde’ zijn

²⁸ Bob BELL, ‘Charismatic Communities: Questions and Cautions’ in *New Covenant* 3 (1973/juli), p.4.

dan die waarover om het even welke andere gemeenschap beschikt. Deze nieuwe 'krachten' zijn niet zomaar een nieuwe bestemming of bovennatuurlijke verheffing van natuurlijke bekwaamheden. God is op een nieuwe manier werkzaam in de gemeenschap – aldus deze visie – een manier die erop neerkomt dat van buitenaf in de geschiedenis wordt ingegrepen. Degenen die deze visie volgen, beschouwen dit werken van God in de gemeenschap als een 'wonder'. Deze denkrichting benadrukt bijgevolg sterk het nieuwe van de charismatische gaven en de mate waarin deze verschillen van natuurlijke vermogens door de genade tot hun volle recht komen.

Men vindt binnen de Vernieuwing ook een andere strekking onderschreven door veel theologen en bijbelexegeten, die de charismatische gaven eerder zien als een nieuwe dimensie die het gemeenschapsleven krijgt door de kracht van Gods Geest. Dat nieuwe bestaat dan niet zozeer in een verkregen radicaal nieuw vermogen, maar in de – meer of minder ongewone – 'bezieling door de Geest' van een natuurlijk vermogen, van een mogelijkheid die ten volle deel uitmaakt van de mens.²⁹ In dit perspectief verschijnt hun het spreken in tongen en profeteren niet als iets wat radicaal en wezenlijk verschilt van wat men ook in niet-christelijke culturen verwoord vindt; hun verschil – zoals elke genadegave zich verhoudt tot de natuurlijke gaven – is gelegen in hun uitstraling³⁰ en in hun

doel. Ons bidden in tongen en profeteren is bovennatuurlijk, niet alleen omdat dit ten dienste staat van Christus' koninkrijk, maar ook omdat zij worden beoefend vanuit de kracht van de Geest.

De theologisch gevormde aanhangers van de Vernieuwing vestigen terecht de aandacht op het gevaar dat men het bovennatuurlijk karakter van de charismatische gaven gaat overdrijven, alsof iedere manifestatie van de Geest iets wonderbaarlijks zou behelzen. Zij benadrukken dat elke menselijke daad nooit volledig eenduidig is, vooral wanneer deze ligt in het religieuze vlak. Van de andere kant zijn allen het erover eens dat men dient te waarschuwen voor een opvatting die in deze genadegaven alleen maar een uiting wil zien van een psychische toestand of een vorm van sociologisch functioneren. Hoewel een charisma afhankelijk is van mogelijkheden die ten volle tot de menselijke natuur behoren, is deze nooit het eigendom van iemand, juist omdat het een gave is en een manifestatie van de Geest (1 Kor. 12,7). De heilige Geest beschikt soeverein over zijn gaven die Hij tentoonspreidt met kracht. Zij die de benaderingswijze aanvaardden die door de meeste theologen en bijbelkundigen in deze materie wordt voorgestaan, ontkennen dan ook geenszins de werkelijkheid van het wonderbaarlijk ingrijpen van God in de geschiedenis van het verleden en ook niet de mogelijkheid van zijn ingrijpen in het heden of in de toekomst.

4. De gave der tongentaal

De meest wezenlijke functie van de gave der tongentaal is het gebed. Meer speciaal schijnt ermee verbonden het gebed van lofprijzing: "*Kretenzen en Arabieren, wij horen hen in onze eigen taal spreken van de grote daden Gods*" (Hand. 2,11). "*De gave van de heilige Geest was ook over de heidenen uitgestort, want zij hoorden hen spreken in tongentaal en God verheerlijken*" (Hand. 10, 45-46).

²⁹ In de scholastieke theologie maakte men wel onderscheid tussen een wonder *quoad substantiam*, d.i. hetgeen in radicale en wezenlijke zin wonderbaarlijk is, en een wonder *quoad modum*, d.i. hetgeen alleen maar wonderbaarlijk is in de manier waarop het zich voltrekt. Als de vertegenwoordigers van de hier bedoelde denkrichting zich in deze scholastieke termen zouden uitdrukken, dan zouden zij zeggen dat de charismatische gaven niet bovennatuurlijk zijn *quoad substantiam* maar bovennatuurlijk *quoad modum*.

³⁰ George MONTAGUE schrijft in dezelfde geest in 'Baptism in the Spirit and Speaking in Tongues: a Biblical Appraisal' in *Theology Digest* 21 (1973),

p.351. Dit essay is heruitgegeven als *The Spirit and His Gifts*, New York, Paulist Press, 1974.

Veel charismatische gaven vormen voor mensen die niet bij de Charismatische Vernieuwing betrokken zijn, geen enkel probleem. Anders is dat met de gave der tongentaal. Nu menen veel buitenstaanders daaraan een plaats te moeten toekennen die veel centraler is dan die welke dit charisma in de meeste charismatische groepen toekomt. Niettemin wijzen zij erop dat het bestaan van zulk een genadegave exegetisch niet valt te ontkennen en dat dit charisma in sommige nieuwtestamentische gemeenschappen heel gebruikelijk was. De gave der tongentaal wordt uitdrukkelijk vermeld in de brieven van Paulus en in de Handelingen maar in de evangeliën krijgt het enkel aandacht bij Marcus, en dan nog slechts terloops, in een passage die wel canonic is maar zeer waarschijnlijk niet van Marcus zelf: *“En deze tekenen zullen hen die geloven vergezellen: ... zij zullen nieuwe talen spreken”* (Mc. 16, 17). Vandaar dat deze nederige gave – voor sommigen een geestelijke weldaad – niet tot het essentiële van de evangelische boodschap behoort.

Het charisma van de tongentaal kan men nooit op de juiste manier waarderen als men het isoleert van zijn context: het gebed. Tongentaal geeft meer diepgang aan het gebed van hen die het beoefenen. Dit charisma moet dus begrepen worden als een manifestatie van de Geest in een gave van gebed. Als sommigen dit charisma belangrijk vinden, dan is het omdat zij ernaar verlangen beter te bidden. En het is precies dit waartoe de tongentaal hen in staat stelt. Deze gave vervult haar functie voornamelijk in het persoonlijk gebed.

Het is voor het geestelijk leven erg waardevol om ook niet-conceptueel, niet-inhoudelijk te kunnen bidden. Deze wijze van bidden maakt mogelijk om iets wat in een begrijpelijke vorm niet kan worden gezegd, op een andere, niet-begrijpelijke manier tot uitdrukking te brengen. Bidden in tongentaal staat tot het normale gebed zoals een abstract, non-figuratief schilderstuk staat tot de gewone schilderkunst. Het bidden in tongen veronderstelt een vorm

van verstaan³¹ en overgave waartoe zelfs kinderen in staat zijn. Vanuit de kracht van de Geest bidt de gelovige op een vrije manier, zonder zich conceptueel uit te drukken. Het is een van de vele mogelijke vormen van bidden.

Hoewel het bidden in tongentaal de hele persoon inschakelt, en dus ook de gevoelens, gaat deze wijze van bidden niet gepaard met gevoelsontladingen.

Dit charisma komt in de Kerk van vandaag hoe langer hoe meer voor. Het is daarom dat hedendaagse specialisten het de moeite waard vinden om daar wetenschappelijk onderzoek over te doen en er exegetische studies aan te wijden. Er dient bijvoorbeeld ernstig te worden nagegaan of men zich bij het bidden in tongen soms bedient van een bekende taal of niet. Maar het is wel duidelijk dat de essentie van de Charismatische Vernieuwing niet schuilt in de gave der tongentaal. Het is eveneens duidelijk dat de katholieke Vernieuwing geenszins een noodzakelijk verband legt tussen deze gave en de geestelijke gaven die men bij de initiatiesacramenten ontvangt.

De Charismatische Vernieuwing heeft niet tot doel alle christenen te brengen tot het bidden in tongen. Wel echter wil ze de aandacht vestigen op het volledige spectrum van geestesgaven, waarvan het bidden in tongen er één van is. En ze wil de lokale Kerk uitnodigen toe te laten dat de gaven van hun gelovigen tot uiting komen. Deze gaven behoren tot het normale alledaagse leven van de lokale Kerk. Ze zouden niet mogen beschouwd worden als uitzonderlijk of buitengewoon.

5. De gave van profetie

In het Oude Testament is de Geest zo direct verbonden met de profetie, dat men geloofde dat met de dood van de laatste der profeten de Geest Israël had verlaten.³²

³¹ William J. SAMARIN, *Tongues of Men and Angels*, New York, MacMillan 1972, pp. 34-43.

³² BARRETT, a.w. 153.

Volgens de profeet Joël zal de messiaanse tijd aanbreken wanneer de Heer zijn Geest zal uitstorten over het hele mensdom: *“Ik zal mijn Geest uitstorten over alle vlees; uw zonen en dochters zullen profeteren”* (Joël 3,1).

In het Nieuwe Testament wordt de Geest niet alleen uitgestort over een klein aantal uitgekozen profeten, maar over de hele gemeenschap: *“En zij werden allen vervuld van de heilige Geest en begonnen in vreemde talen te spreken, naargelang de Geest hun te spreken gaf”* (Hand. 2,4). *“Na hun gebed trilde de plaats waar zij bijeen waren. Allen werden vervuld van de heilige Geest en verkondigden vrijmoedig het woord Gods”* (Hand. 4,31). De jonge Kerk beschouwde deze gave van de Geest als het kenmerkende voorrecht van de christenen. Voor veel christenen uit die tijd – maar niet voor Paulus – was de gave van de profetie de hoogste manifestatie van de Geest in de Kerk. Omdat de heilige Geest volgens het getuigenis van het Nieuwe Testament de bezielende kracht is voor het leven in de Kerk, aarzelde men niet te zeggen (zoals Paulus zelf ook deed) dat de christenen deel uitmaken van een ‘bouw-werk, gefundeerd op de apostelen en profeten’ (Ef. 2,20). Paulus beschouwt de apostelen als de eerste der charismatici en herhaaldelijk vermeldt hij de profeten als onmiddellijk volgend op de apostelen: *“Nu heeft God in de Kerk allerlei mensen aangesteld, eerst apostelen, vervolgens profeten...”* (1 Kor. 12,28); *“...zodat nu door de Geest is geopenbaard aan zijn heilige apostelen en profeten”* (Ef. 3,5); *“Hij heeft ook gaven geschonken: sommigen maakte Hij apostel, anderen profeet, anderen evangelist, weer anderen herder en leraar...”* (Ef. 4,11 vgl. Openb. 18,20). De heilige Geest is de oorsprong en de ziel van het hele leven van de Kerk. De profetie gold als een wezenlijk onderdeel van het dienstwerk en de zending van de hele kerkgemeenschap.

Het charisma van de profetie behoort tot het gewone leven van elke plaatselijke kerk. Men zou deze gave dan ook niet

moeten beschouwen als een uitzonderlijke genade. Een echte profetie doet Gods wil en Gods woord kennen; ze werpt het licht van God op het tegenwoordige. De profetie spoort aan, waarschuwt, bemoedigt en corrigeert; ze dient tot de opbouw van de Kerk (1 Kor. 14,1-5). Met profetieën dient men zeer omzichtig te werk te gaan, ongeacht of de profetie een voorspelling behelst of dat ze een richtlijn bevat. Men mag niet handelen overeenkomstig een voorspellen-de profetie vooraleer deze is getoetst en men langs andere wegen zekerheid heeft verkregen.

Zoals dat het geval is met alle gaven, kan een profetische uitspraak variëren in kwaliteit, in kracht en in zuiverheid. Ze ondergaat ook een rijpingsproces. Verder is er een grote verscheidenheid van profetieën voor wat hun aard, hun toon, hun doel en hun bewoording betreft. De profetie kan een eenvoudig woord ter bemoediging zijn, een vermaning, de aankondiging van iets, of een richting aangeven om een nieuwe gedragslijn te gaan volgen. Om deze redenen kunnen niet alle profetieën op dezelfde wijze worden onthaald en geïnterpreteerd.

De profeet is een lidmaat van de Kerk en staat er niet boven, zelfs niet wanneer hij de Kerk moet confronteren met Gods wil en Gods woord. Noch de profeten noch zijn profetie zijn zichzelf tot bewijs van authenticiteit. De profetie moet aan de christen gemeenschap worden voorgelegd, evenals aan degenen die met de herderlijke verantwoordelijkheid zijn belast: *“Wat de profeten betreft: twee of drie mogen het woord voeren en de overigen moeten het beoordelen”* (1 Kor. 14,29). Als het nodig is, wordt de profetie onderworpen aan de onderscheiding van de bisschop (Lumen gentium, art. 12).

6. Verlossing van het Kwaad

De schrijvers van het Nieuwe Testament waren overtuigd dat Jezus' macht over de demonen een teken was van de nabijheid van het koninkrijk Gods (Mt. 12,28)

en van het specifieke messiaanse karakter van zijn optreden. Omdat Hij de Messias is, heeft Hij macht over de demonen en oefent Hij die macht uit door de heilige Geest (Mt. 12,28). Als Hij zijn leerlingen uitzendt om het messiaanse koningschap te verkondigen, geeft Hij hen ‘macht over onreine geesten’ (Mc. 6,7; Mt. 10,1). In de na-apostolische tijd kreeg dit aspect van het nieuwtestamentisch getuigenis zijn plaats in het catechumenaat als een voorbereidingsrite op het doopsel, waarvan in onze huidige dooprutus nog elementen zijn bewaard gebleven.

De Charismatische Vernieuwing heeft aandacht voor dit aspect van het nieuw-testamentisch getuigenis en voor de na-apostolische periode van de kerkgeschiedenis. Als men dit aspect volledig uit het christelijk bewustzijn zou bannen, zou men niet in overeenstemming zijn met wat in de bijbel staat. In de Charismatische Vernieuwing is bij ondervinding gebleken dat mensen soms worden geholpen via een door de kerkelijke overheid bevestigde zending, waarin men zich toelegt op het overwinnen van demonische invloeden. Deze invloed moet niet noodzakelijk als ‘bezetenheid’ worden beschouwd. Men dient ook een overdreven aandacht voor het demonische te vermijden, evenals een onoordeelkundig uitoefenen van dit dienstwerk dat de Machten van het Kwaad uitdrijft. Een en ander steunt op een vervorming van de bijbelse gegevens en is pastoraal onverantwoord.

Terwijl men alles in het werk stelt om geen voedsel te geven aan een fundamentalistische bijbelinterpretatie, wenst de Charismatische Vernieuwing ook de aandacht te vestigen op het belang van de genezingen in het dienstwerk van Jezus. De Messias had onder andere de macht om zieken te genezen: *“Dan worden de ogen van de blinden ontsloten en de oren van de doven geopend; dan danst de kreupel als een hert en juicht de tong van de stomme”* (Jes. 35, 5-6). *“Op dat ogenblik genas Jezus veel mensen van ziekten, kwalen en boze geesten en schonk een groot aantal blinden*

het gezicht terug. Hij gaf hun dit antwoord: ‘Ga aan Johannes zeggen wat gij gezien en gehoord hebt: blinden zien en lammen lopen, melaatsen worden gereinigd en doven horen, doden staan op en aan armen wordt de blijde boodschap verkondigd’” (Lc. 7, 21-22). Het dienstwerk der genezing maakt zo’n wezenlijk deel uit van Jezus’ gezag, dat het in de omschrijving van zijn activiteiten wordt verbonden met de prediking van het evangelie: *“Jezus trok rond door geheel Galilea, terwijl Hij als leraar optrad in hun synagogen, de blijde boodschap verkondigde van het koninkrijk en alle ziekten en kwalen onder het volk genas”* (Mt. 4, 23).

Deze genezingen zijn ‘tekenen’ die oproepen tot geloof in Jezus en in het koninkrijk van God. Toen Jezus zijn leerlingen met hun apostolische opdracht uitzond, gaf Hij hun bevel hetzelfde te doen als Hij: *“Hij riep zijn twaalf leerlingen bij zich en gaf hun de macht om de onreine geesten uit te drijven en alle ziekten en kwalen te genezen”* (Mt. 10,1 vgl. Lc. 9,1); *“Genees de zieken, laat doden verrijzen, reinig melaatsen en drijf duivels uit”* (Mt. 10,8). De opdracht om het evangelie te prediken houdt eveneens de macht in om zieken te genezen: *“In elke stad waar ge binnengaat en ontvangen wordt... genees de zieken daar en zeg tot hen: het koninkrijk Gods is u nabij”* (Lc. 10, 8-9).

Na Jezus’ verrijzenis en hemelvaart waren de genezingen die door het dienstwerk van zijn volgelingen werden verricht, een teken dat de gekruisigde en verrezen Christus in de Kerk aanwezig is door de kracht van zijn Geest: *“Door de handen van de apostelen geschiedden er vele wondertekenen onder het volk... Men bracht zelfs de zieken op straat en legde ze neer op bedden en draagbaren in de hoop dat, als Petrus voorbijging, tenminste zijn schaduw op een van hen zou vallen”* (Hand. 5, 12.15).

De Charismatische Vernieuwing hoopt dit aspect van het bijbelse getuigenis en van de ervaring uit de na-apostolische tijd vandaag opnieuw zijn plaats te geven

in het leven van de Kerk. Daarom moedigt ze ertoe aan opnieuw na te denken over de relatie tussen de genezingsdienst en het sacramentele leven, in het bijzonder wat betreft eucharistie, boetesacrament en ziekenzalving. Het is een van de taken van de Vernieuwing om voor de genezingsdienst modellen aan te reiken, met het oog op de uitoefening ervan in de context van de sacramenten. Het is evident dat de genezingsdienst zich zowel op fysieke als op innerlijke heling richt.

Het zich uitsluitend toeleggen op fysieke genezing dient te worden vermeden; zo ook het ophef maken, hetzij mondeling hetzij in publicaties, over genezingen welke niet medisch zijn geverifieerd. Zolang onverantwoorde en opgeblazen getuigenissen worden vermeden, kan het getuigen van een genezing in gebedsgroepen een bron van stichting zijn. In kringen van de Charismatische Vernieuwing is het ook duidelijk dat het charisma van de genezing niet mag beletten dat men zijn toevlucht neemt tot medische verzorging. Zowel het charisma der genezing als de medische wetenschap zijn werktuigen van God die de genezing bewerkt.

Gelukkig wordt het getuigenis van het Nieuwe Testament aangaande genezing opnieuw ernstig genomen; maar een fundamentalistisch hanteren van deze teksten staat een herwaardering van het charisma der genezing in de weg. Ook mag de gave der genezing niet zo worden opgevat, alsof het het geheim van het verlossend lijden van Christus in feite overbodig maakt.

7. De handoplegging

De handoplegging, zoals die in de Vernieuwing gebeurt, is geen magische rite en ook geen sacramenteel teken.³³ In de

heilige Schrift blijkt het opleggen der handen trouwens al een grote verscheidenheid van betekenissen te bezitten: een zegening, een gebed om genezing voor een zieke, het doorgeven van een taak in de gemeenschap, het afsmecken van charismatische gaven. In de Charismatische Vernieuwing is de handoplegging een zichtbare uitdrukking van solidariteit in gebed en van spirituele eenheid in de gemeenschap.

Als de handen worden opgelegd bij het afsmecken van de heilige Geest, die men reeds ontvangen heeft bij het initiatiesacrament, maar die men graag bewust zou ervaren, dan moet men dit gebaar niet beschouwen als een herhaling van de handoplegging door de priester tijdens het doopsel of door de bisschop tijdens het vormsel. Het is eerder een uitdrukking van een gebed dat de reeds aanwezige Geest meer werkzaam mag worden in het leven van die persoon en de gemeenschap. Het brengt ook tot uitdrukking dat de aanwezigen zichzelf uitdrukkelijk aan Christus toevertrouwen in gebed en in grotere dienstbaarheid aan de Kerk. In de dogmatische theologie zou men dit opleggen van de handen een 'sacramentale' noemen.

³³ Johannes BEHM, *Die Handauflegung im Urchristentum in religionsgeschichtlichen Zusammenhang untersucht*, Leipzig, A. Deichert 1911; Joseph COPPENS, *L'imposition des mains et les rites connexes dans le Nouveau Testament et dans l'Église ancienne*, Paris, Gabalda 1925; Nikolaus ADLER, 'Laying on of Hands' in

Sacramentum Verbi, New York, Herder and Herder, 1970.

Besluit

Momenteel is het nog te vroeg om iets definitiefs te zeggen over de vruchten die de Charismatische Vernieuwing oplevert voor de Kerk. Toch kan men terreinen aanwijzen waar de ervaring en de theologische bezinning van de Vernieuwing de plaatselijke zowel als de universele Kerk van dienst zijn.

1. De Vernieuwing vertoont een opmerkelijke dynamiek op het gebied van de geloofsverkondiging. De hernieuwde persoonlijke relatie met Jezus en de ervaring van de kracht van de Geest maken de leden van de Vernieuwing bewust van Gods kracht die hen aanzet het evangelie te verkondigen, het geloof bij anderen te verwekken en dit geloof te doen ontplooiën en te laten groeien. De Geest ontvangen betekent 'ons hart laten omvormen'(metanoia). De Geest ontvangen betekent 'aangezet worden en zelf anderen aanzetten tot de erkenning dat Jezus Heer is'.

De Vernieuwing organiseert allerlei evangelisatieacties waardoor individuen en gemeenschappen van de niet-christelijke wereld worden geconfronteerd met het evangelie, dat ieder persoonlijk uitnodigt Jezus te aanvaarden en te volgen als Heer en Heiland.

Ook heeft men in verschillende delen van de wereld cursussen lopen voor de catechetische vorming van volwassenen, waardoor men degenen die reeds christen zijn hoopt te brengen tot een waarachtig en persoonlijk engagement tot Christus en zijn Kerk. Deze catechese legt zowel de nadruk op de inhoud van het geloof als op de noodzaak van een persoonlijke ontmoeting met de Heer.

2. De persoonlijke band met Christus geeft tevens een dimensie naar de gemeenschap toe. Men gaat niet alleen met God door het leven, maar samen met anderen,

omdat men deel uitmaakt van het lichaam van Christus, van het volk van God. Die bewustwording is gedeeltelijk de oorzaak van het indrukwekkend ontstaan van vele gemeenschappen zoals gebedsgroepen en leefgemeenschappen. Deze ontwikkelingen zijn gewettigd. Dit verlangen naar een christelijke gemeenschap, waarin geestelijken en leken als broeders elkaars leven delen, vormt een scherp contrast met het in onze dagen overheersende individualisme.

Een dergelijk gemeenschapsleven kenmerkt zich door allerlei vormen van dienstbetoon, gebaseerd op de charismatische gaven: er heerst een uitwisseling van wederkerige dienstbaarheid. Alle leden van deze leefgroepen nemen actief deel aan het gebedsleven en weerspiegelen iets van het wezen van de Kerk. De Charismatische Vernieuwing als dusdanig wil zich niet vastklampen aan enige vorm of structuur. Zij staat open voor alles wat de Heer van haar verlangt en dus ook voor de nieuwe behoeften van de Kerk en van de wereld. Dit legt uit waarom de Charismatische Vernieuwing een hechte liefde ontwikkeld heeft voor de Kerk en met haar herders een vertrouwelijke relatie onderhoudt.

3. Een van de vruchten van de ervaring van Gods Geest is niet alleen een sterk besef van Jezus' aanwezigheid, maar ook een ware honger naar gebed (speciaal de lofprijzing) en naar het Woord van God. Het aanvoelen van Gods aanwezigheid die daaruit voortvloeit, brengt persoonlijke relaties tot een nieuwe diepte. Veel betrokkenen bij de Charismatische Vernieuwing mochten zo grotere verbondenheid ervaren in hun huwelijk, gezin of werkkring. De bewuste ervaring van de doopgenade draagt er bij veel christenen toe bij niet alleen hun doopsel en de eucharistie te herontdekken, maar het geheel van het sacramenteel leven.

4. Elke vorm van kerkelijke vernieuwing houdt een verwijzing in naar de oorsprong van de Kerk, naar de bloeiende eerste christen gemeenschap en de bron van hun leven: de heilige Geest. Men mag niet vergeten dat de heilige Geest en zijn charismatische gaven in de loop van de kerkgeschiedenis nooit afwezig zijn geweest. Vandaar het belang dat de Vernieuwing hecht aan de charismatische manifestatie van de Geest. Maar hoezeer die bekommernis ook gewettigd is, men zou toch de indruk kunnen krijgen dat de Vernieuwing overdreven aandacht schenkt aan het onderricht en de praktijk van de eerste christenen in verband met de charismatische gaven. Eigenlijk vraagt de Vernieuwing aan de Kerk de erkenning van het feit dat bij de eerste christenen de heilige Geest niet te scheiden was van zijn gaven. Ze waren bovendien ook niet gescheiden van de integrale verkondiging van het rijk Gods. De Geest en de volledige waaier van zijn gaven maken integraal deel uit van het evangelie. De eerste gemeenschappen beschouwden deze gaven als eigen aan een 'christen' en aan het leven

*

* *

Net zoals paus Johannes XXIII verklaarde paus Paulus VI zei in de algemene audiëntie van 29 november 1972³⁴: *“De Kerk heeft een voortdurend Pinksteren nodig”*. De Charismatische Vernieuwing is een manifestatie van dit Pinksteren. Allen die een pastorale verantwoordelijkheid dragen, zouden deze – en ook andere – manifestaties waar de kracht en aanwezigheid van de Geest tot uiting komen, ter harte moeten nemen. En zij die bij de Charismatische Vernieuwing betrokken zijn, vragen de bisschoppen en priesters persoonlijk aanwezig te zijn op hun bijeenkomsten, zodat zij de Vernieuwing van binnen uit leren kennen en uit de eerste hand leren wat er specifiek aan is. Het zou

van de Kerk. Het is dus niet de bedoeling van de Vernieuwing een bijzondere groep op te richten die gespecialiseerd is in de heilige Geest en zijn gaven. Ze zoekt eerder de vernieuwing te behartigen van de lokale en universele Kerk, en ze roept op om de volheid van het leven in Christus door de Geest te herontdekken, de charismatische gaven inbegrepen.

5. De Vernieuwing ziet in de sociale leer van de Kerk een duidelijk teken dat de Geest de Kerk oproept om actief aanwezig te zijn bij het bevorderen van rechtvaardigheid en vrede voor alle mensen. Degenen die zich reeds hebben ingezet voor sociale hervormingen, ervaren de Vernieuwing als een uitnodiging om zich op een meer ingrijpende wijze in te zetten voor de anderen.

Wij constateren tenslotte dat in de milieus van de Charismatische Vernieuwing een nieuwe appreciatie aan het groeien is voor het priesterschap en het religieuze leven. Het is ook een herbronning van de roeping van allen die zich reeds geëngageerd hadden.

daarom jammer zijn als zij alleen van buiten af, of van horen zeggen, met de Charismatische Vernieuwing zouden kennismaken.

Verwijzend naar wat de heilige Schrift ons zegt in de Openbaring: *“Open te staan voor wat de Geest zegt tot de kerken”* (Openbaring 2, 17) vraagt de Vernieuwing aan de pastorale verantwoordelijken van de kerken: *“om de Geest niet uit te doven, maar alles te onderzoeken en het goede te behouden”* (vgl. 1 Tess. 5,12.19-21).

³⁴ *La Documentation Catholique*, 69 (1972), p. 1105.

Het overzicht van publicaties van Kardinaal Suenens op www.stucom.nl staat als 0238 op www.stucom.nl.

Inhoudelijke en historische informatie over de Katholieke Charismatische Vernieuwing
staan op www.stucom.nl in de rubrieken:
Charismatische vernieuwing,
Leerstoel theologie van de charismatische vernieuwing,
Nieuwe kerkelijke bewegingen,
Genezing en
Liturgie.

Actuele informatie over charismatische vernieuwing: www.iccrs.org, www.iccrs.org/europe, www.kcv-net.nl.

Dit is document 0234 op www.stucom.nl